

2020-04-06

Diarienummer RS 2018–05444

Remiss – Regional utvecklingsstrategi Västra Götaland 2021–2030

Den regionala utvecklingsstrategin är en övergripande strategi för det gemensamma regionala utvecklingsarbetet i Västra Götaland. Det förslag på strategi som går ut på remiss ska, från och med 2021, ersätta den befintliga regionala utvecklingsstrategin Västra Götaland 2020. Strategin innehåller mål och prioriteringar fram till 2030.

Förslaget har arbetats fram i bred dialog under 2019 med representanter för kommuner, kommunalförbund, näringsliv, det civila samhället, myndigheter, akademi med flera. Inspelen från dialogerna har varit ett viktigt underlag för remissutgåvan, tillsammans med kunskapsunderlag¹ om tillståndet i och utvecklingen av Västra Götaland samt lärdomar från nuvarande strategi.

Mer information om hur förslaget på regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030 tagits fram, finns på www.vgregion.se/samtalvg2030

Vi är medvetna om att utvecklingen av covid-19 påverkar era verksamheter och har därför förlängt remissperioden till **30 september**. Vi hoppas att ni har möjlighet att svara på remissen.

Så svarar ni

Västra Götalandsregionen önskar svar på remissen senast den 30 september 2020. Svaret skickas in i wordformat (döpt med er organisations namn) till regionstyrelsen@vgregion.se. Ange diarienummer RS 2018–0544 och organisationens namn i ämnesraden. Ange även kontaktperson för ert remissvar.

Svaret ska utgå från strategins huvudrubriker och vara så kortfattat och konkret som möjligt. Ta upp både det som ni ser som styrkor i strategin och det ni tycker behöver ändras. Motivera kortfattat. Vi önskar att ni beaktar följande i era svar:

- Vad är er samlade uppfattning om strategiförslaget och dess relevans?
- Vad tycker ni om målet *Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart samhälle*?

¹ Regionrapporten "Vår bästa tid är nu" 2018 och uppföljaren "Var det bättre förr?" 2020.

- Fångar urvalet av långsiktiga prioriteringar de utmaningar som är viktigast för gemensamma insatser framåt?
- Fångar de tvärssektoriella kraftsamlingarna de viktigaste områdena för gemensamma insatser för de kommande fyra åren?
- Hur ser ni på de vägledande principerna och hur de kan bidra till strategins genomförande?
- Samarbete mellan aktörer är nödvändigt för ett framgångsrikt genomförande av strategin. Hur tycker ni att strategin ska genomföras? Hur kan er organisation bidra?

Så behandlas synpunkterna

Västra Götalandsregionen sammanställer och behandlar de inkomna synpunkterna efter att remissperioden är slut. Vi presenterar en samlad bild av remissvaren på www.vgregion.se/rus-remiss. Under hösten 2020 tar vi fram en uppdaterad version av strategin som behandlas i beredningen för hållbar utveckling (BHU)² och regionstyrelsen. Beslut om strategin tas på regionfullmäktige våren 2021.

Synpunkter i remissvaren kommer även tas till vara i Västra Götalandsregionens programskrivning av nya EU-program inom sammanhållningspolitiken för perioden 2021–2027 och i arbetet med att ta fram en strategi för innovation/smart specialisering.

Remisshandlingar

- Missiv med frågor och sändlista (det här brevet)
- Remissversion Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030
- Bilaga 1. Förutsättningar för hållbar regional utveckling i Västra Götaland
- Bilaga 2. Strategisk inriktning för uppföljning och utvärdering av den regionala utvecklingsstrategin
- Bilaga 3. Så tog vi fram strategin – utgångspunkter, process och vägval

Ovanstående handlingar finns tillgängliga på www.vgregion.se/rus-remiss.

² Beredningen för hållbar utveckling (BHU) är en gemensam beredning mellan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden i Västra Götaland.

Presentation av förslaget

I slutet av april/början av maj kommer vi att arrangera ett digitalt möte för att presentera förslaget och ge möjlighet att ställa frågor. Datum och anmälningslänk kommer att läggas upp på www.vgregion.se/rus-remiss.

Ett presentationsmaterial om förslaget på regional utvecklingsstrategi, finns tillgängligt för alla som vill använda det, på www.vgregion.se/rus-remiss.

Frågor

Har du frågor är du välkommen att kontakta Maria Jakobsson, 0707-23 23 87, maria.v.jakobsson@vgregion.se.

Vi ser fram emot att ta del av era remissvar!

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör

Helena L Nilsson
Regionutvecklingsdirektör

Sändlista

Västra Götalands 49 kommuner
Boråsregionens kommunalförbund¹
Business Region Göteborg¹
Fyrbodals kommunalförbund¹
Göteborgsregionens kommunalförbund¹
Skaraborgs kommunalförbund¹

Almi Företagspartner Väst AB
Arbetsförmedlingen
Balthazar Science Center
Boverket
Chalmers
Coompanion Fyrbodals²
Coompanion Göteborg²
Coompanion Sjuhärad²
Coompanion Skaraborg²
CSR Västsverige
Dalenium Science Center
Drivhuset³
Energimyndigheten
EDCS
ESF-rådet
Företagarna Västra Götaland
Göteborgs universitet
Göteborgsregionen social ekonomi
Havs- och vattenmyndigheten
Hela Sverige ska leva Göteborg
Hela Sverige ska leva Fyrbodals
Hela Sverige ska leva Sjuhärad
Hela Sverige ska leva Skaraborg
Hushållningssällskapet Västra Götaland
Högskolan Borås
Högskolan Skövde
Högskolan Väst
Innovatum
Johanneberg Science Park
Jordbruksverket
Jämställdhetsmyndigheten
Kungsbacka kommun
Lindholmen Science Park
LO-distriktet i Västsverige
LRF Västra Götaland
Länsstyrelsen i Västra Götaland
Molekylverkstan Science Center
Navet Science Center

Oslo kommune
Region Halland
Region Jönköping
Region Skåne
Region Stockholm
Region Värmland
Region Örebro
RF SISU Västra Götaland
Riksantikvarieämbetet
RISE
Sahlgrenska Science Park
Samordningsförbunden i Väster
Samrådet för nationella minoriteter
Samrådet för funktionshinder
Samrådet för hbtq
Samrådet för mänskliga rättigheter
Samrådet för barnrätt
Science Park Borås
Science Park Skövde
Skogsstyrelsen
Skoop Göteborgsregionen
SLU i Skara
Social ekonomi Fyrbodals
Social ekonomi Sjuhärad
Sociala Ekonomins Nätverk i Skaraborg
Svenskt näringsliv Västra Götaland
Sveriges kommuner och regioner (SKR)
Svinesundskommittén
TCO
Tillväxtverket
Trafikverket
Ung företagsamhet⁴
Unionen
Universeum science center
Vinnova
Vision Västra Götalandsregionen
Viken fylkeskommune
Västra Götalands bildningsförbund
Västsvenska handelskammaren
YH myndigheten

¹ Kommunalförbunden ombeds att svara med utgångspunkt i det delregionala perspektivet.

² Vi önskar samberett svar från Coompanion

³ Vi önskar samberett svar från Drivhusen

⁴ Vi önskar ett samberett svar från Ung företagsamhet

**Regional utvecklingsstrategi
för Västra Götaland
2021–2030**

REMISSVERSION

Innehåll

Strategins mål: Västra Götaland är ett föredöme för omställning	6	Fem vägledande principer	22
Förutsättningarna i Västra Götaland är goda	7	Vi tar tillvara olika platsers förutsättningar och möjligheter	22
Samhällsutmaningar som drivkraft	7	Vi ökar invånarnas delaktighet och inflytande	22
Ett samlat och strategiskt regionalt utvecklingsarbete	8	Vi experimenterar för att lära, skala upp och implementera	23
Fyra långsiktiga prioriteringar	9	Vi talar med gemensam röst	23
Bygga kompetens – för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande	10	Vi är modiga och förändringsorienterade ledare	23
Stärka innovationskraften – för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant	12	Genomförande – från vad till hur	24
Knyta samman Västra Götaland – för hållbar och förbättrad tillgänglighet	14	Dialog och samverkan	25
Öka inkluderingen – för tillit och sammanhållning	16	Kunskap och lärande	26
Fyra tvärssektoriella kraftsamlingar	18	Verktyg och resurser	26
Fullföljda studier	19		
Digitalisering	19		
Elektrifiering	20		
Cirkulära affärsmodeller	20		

Tillsammans för en hållbar utveckling

Alla som bor och verkar i Västra Götaland ska kunna leva ett gott liv. Nyckeln till Västra Götalands långsiktiga attraktivitet och konkurrenskraft är vår gemensamma förmåga att vara innovativa och ställa om till ett hållbart samhälle.

Den regionala utvecklingsstrategin ska bidra till Västra Götalands utveckling. Den beskriver mål och prioriteringar för områden där takten i omställningen behöver öka fram till 2030. Den fokuserar på områden som utvecklas genom samarbete mellan organisationer och sektorer samt samverkan mellan lokal, regional, nationell och internationell nivå. För att ställa om till ett hållbart Västra Götaland behöver vi möta ett antal samhällsutmaningar parallellt. Ingen kan lösa dessa utmaningar på egen hand, men tillsammans kan vi bidra till ett hållbart samhälle.

Aktörer som bidrar till genomförandet av strategin är näringslivet och dess organisationer, länets 49 kommuner och fyra kommunalförbund, akademi och forskningsinstitut, civilsamhället, Västra Götalandsregionen samt länsstyrelsen och andra statliga myndigheter. Vi har olika ansvar, resurser och kunskaper, och strategin är plattformen för vår samverkan och för ett kraftfullt genomförande.

Så här läser du den regionala utvecklingsstrategin

Strategin består av ett mål, fyra långsiktiga prioriteringar, fyra tvärsektoriella kraftsamlingar och fem vägledande principer:

- **Strategins mål pekar ut riktningen fram till 2030** och handlar om behovet av att ställa om Västra Götaland till ett hållbart samhälle. Målet konkretiserar vad en sådan omställning innebär ur ett ekonomiskt, ett ekologiskt och ett socialt perspektiv.
- **De långsiktiga prioriteringarna** gäller fram till 2030 och beskriver de fyra viktigaste områdena för gemensamma insatser för att klara omställningen till ett hållbart samhälle.
- **De tvärsektoriella kraftsamlingarna** gäller fyra år i taget och revideras en gång per mandatperiod. Syftet med kraftsamlingarna är att för stärka arbetet med de långsiktiga prioriteringarna genom riktade resurser och samverkan.
- **De fem vägledande principerna** ska vägleda oss när vi genomför strategin genom att dels inspirera och utmana i den dialog och samverkan som sker, dels utveckla våra arbetssätt.

Figuren beskriver den regionala utvecklingsstrategins beståndsdelar och hur de förhåller sig till varandra. Strategin har ett mål, fyra långsiktiga prioriteringar och fyra tvärsektoriella kraftsamlingar. Den innehåller också fem vägledande principer för genomförandet.

**Tillsammans gör vi Västra
Götaland till ett föredöme
för omställning till ett
hållbart samhälle.**

Strategins mål: Västra Götaland är ett föredöme för omställning

Nyckeln till ett långsiktigt konkurrenskraftigt och attraktivt Västra Götaland, är vår gemensamma förmåga till innovativ omställning inom en rad områden. Strategins mål pekar ut riktningen för Västra Götalands utveckling till 2030 och det formuleras enligt följande: Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart samhälle.

Med ett hållbart samhälle menar vi att Västra Götaland är robust och sammanhållet, jämlikt och öppet samt fossiloberoende och cirkulärt.

Robust och sammanhållet

I det robusta Västra Götaland kan samhället möta både kända och oförutsedda utmaningar och vända dessa till möjligheter. Näringslivet har hög konkurrenskraft och en internationell erkänd förmåga att hantera tekniska utvecklingsprång, kompetensförsörjning och ekonomiska förändringar. Det finns en god beredskap att möta effekterna av ett förändrat klimat och andra omvälvande händelser. Ett sammanhållet Västra Götaland kännetecknas av hållbar och förbättrad tillgänglighet och ett välfärdssystem med en god demokratisk förankring som gör att invånarna känner sig trygga. Varje människas potential blir sedd och förverkligad.

Jämlikt och öppet

I det jämlika och öppna Västra Götaland deltar varje människa i samhället på jämställda och jämlika villkor. Samhället är inkluderande och transparent, och invånarna känner sig delaktiga. Olika platsers förutsättningar tas tillvara och det finns ett samspel och utbyte mellan platser. Det öppna Västra Götaland är integrerat med omvärlden och har ett rikt utbyte nationellt och internationellt. Genom goda relationer och samarbete med våra grannregioner bidrar vi till en hållbar utveckling både lokalt och globalt.

Fossiloberoende och cirkulärt

I det fossiloberoende och cirkulära Västra Götaland är den privata och offentliga sektorn föregångare som inspirerar och påverkar både det nationella och det internationella miljö- och klimatarbetet. Fossila bränslen och material ersätts med resurs-effektiva och biobaserade produkter och tjänster. I ett fossiloberoende och cirkulärt Västra Götaland kan och vill invånarna göra hållbara val och bidra med kreativa lösningar som begränsar miljö- och klimatpåverkan.

Förutsättningarna i Västra Götaland är goda

Västra Götaland har 1,7 miljoner invånare och består av 49 kommuner. Länet är stort till ytan och består av landsbygd, små och stora tätorter och städer. Västra Götaland har stora naturresurser med vatten, skogar och jordbruksmark, där det rika natur- och kulturlivet, den långa kuststräckan och de många sjöarna bidrar till attraktionskraft i länets alla delar.

Västra Götalands fyra regionala kärnor är Göteborg, Borås, Skövde och Trollhättan-Vänersborg-Uddevalla som samtliga är betydelsefulla utifrån läge, storlek och funktion. Samtidigt samspelar länets alla platser i ett ömsesidigt utbyte med omgivningen, utifrån sina olika förutsättningar och möjligheter.

Västra Götaland är en öppen och internationellt konkurrensutsatt ekonomi som ofta påverkas tidigt av konjunktursvängningar i omvärlden. Sedan finanskrisen 2008 har sysselsättningen vuxit kraftigt, med en koncentration till urbana områden. Tack vare globalt verksamma företag, lärosäten, starka forskningsmiljöer samt välutvecklade strukturer för entreprenörskap och innovation är Västra Götaland ledande inom kunskap, forskning och utveckling. Västsverige är en av de regioner i världen som satsar mest på investeringar i forskning och utveckling i förhållande till ekonomins storlek.

Tillverknings- och tjänsteföretag inom fordon, life science och kemi är internationellt konkurrenskraftiga, där kvalificerade företags- och IT-tjänster, byggverksamhet och besöksnäring är de delar av ekonomin som växer snabbast. Andra starka och unika branscher som har stor betydelse i Västra Götaland är livsmedel, textil och mode, handel, möbler, film, dataspel, logistik, maritima verksamheter, flyg och rymd. (Läs mer om Västra Götalands förutsättningar i bilaga 1.)

Samhällsutmaningar som drivkraft

Västra Götaland har ett bra utgångsläge men vi behöver samtidigt möta ett antal regionala och globala samhällsutmaningar. Klimatfrågan och att begränsa den globala uppvärmningen är den mest omfattande utmaningen. Stora system ska ställas om. Komplexiteten i flera av samhällsutmaningarna gör att innovativa lösningar behöver arbetas fram gemensamt och tvärsektorielt utifrån Västra Götalands förutsättningar och styrkor. Näringslivet är viktigt för att bidra till utvecklingen av hållbara produkter och tjänster som är globalt konkurrenskraftiga.

Strategin tar sin utgångspunkt i följande samhällsutmaningar:

- Effekterna av klimatförändringarna blir allt mer allvarliga och den biologiska mångfalden är hotad. Det ställer krav på att minska klimatpåverkande utsläpp inom bland annat transportsektorn.
- Industrin är starkt internationellt beroende och den globala konkurrensen ökar. Utvecklingen inom digitalisering, automatisering och artificiell intelligens innebär behov av nya kompetenser.
- Det finns en brist på arbetskraft inom privat och offentlig sektor, som riskerar att förvärras som följd av åldrande befolkning. Samtidigt saknar många arbete.
- Invånarnas tillgång till arbete och samhällsservice skiljer sig allt mer åt beroende på var i länet de bor.
- De socioekonomiska klyftorna och boendesegregationen ökar. Många invånare känner sig inte delaktiga i samhället.
- Många barn och unga lämnar grundskolan och gymnasiet utan god kända betyg. En större andel yngre än äldre är inte nöjda med livet och alltför många lider av psykisk ohälsa.

Ett samlat och strategiskt regionalt utvecklingsarbete

Med utgångspunkt i Västra Götalands förutsättningar och samhällsutmaningar ska vi bygga ett hållbart samhälle där vi ligger i framkant.

De kommande årens arbete behöver fokusera på ett begränsat antal områden för att utveckla nya arbetsmetoder som leder till konkreta och varaktiga förändringar. Strategin pekar därför ut fyra långsiktiga prioriteringar där förändringstakten behöver öka. Samtidigt behöver det breda regionala utvecklingsarbetet fortsätta.

Det regionala utvecklingsarbetet i Västra Götaland är omfattande, strategiskt och långsiktigt. Det omfattar utveckling inom kultur och upplevelser, föreningsliv, kompetensförsörjning, näringslivsutveckling, forskning och innovation, miljö och klimat och internationella samarbeten. Det omfattar även samhällsplanering av infrastruktur, bredband, kollektivtrafik och platsers utveckling samt arbete med folkhälsa, jämställdhet och mänskliga rättigheter.

Mångfalden av människor och etablerade samarbetsmiljöer ger oss resurser och förutsättningar att bygga stabila strukturer och omsätta kunskap i hållbara lösningar. Det regionala utvecklingsarbete som kännetecknar Västra Götaland är en styrka för att åstadkomma en innovativ omställning till ett hållbart samhälle.

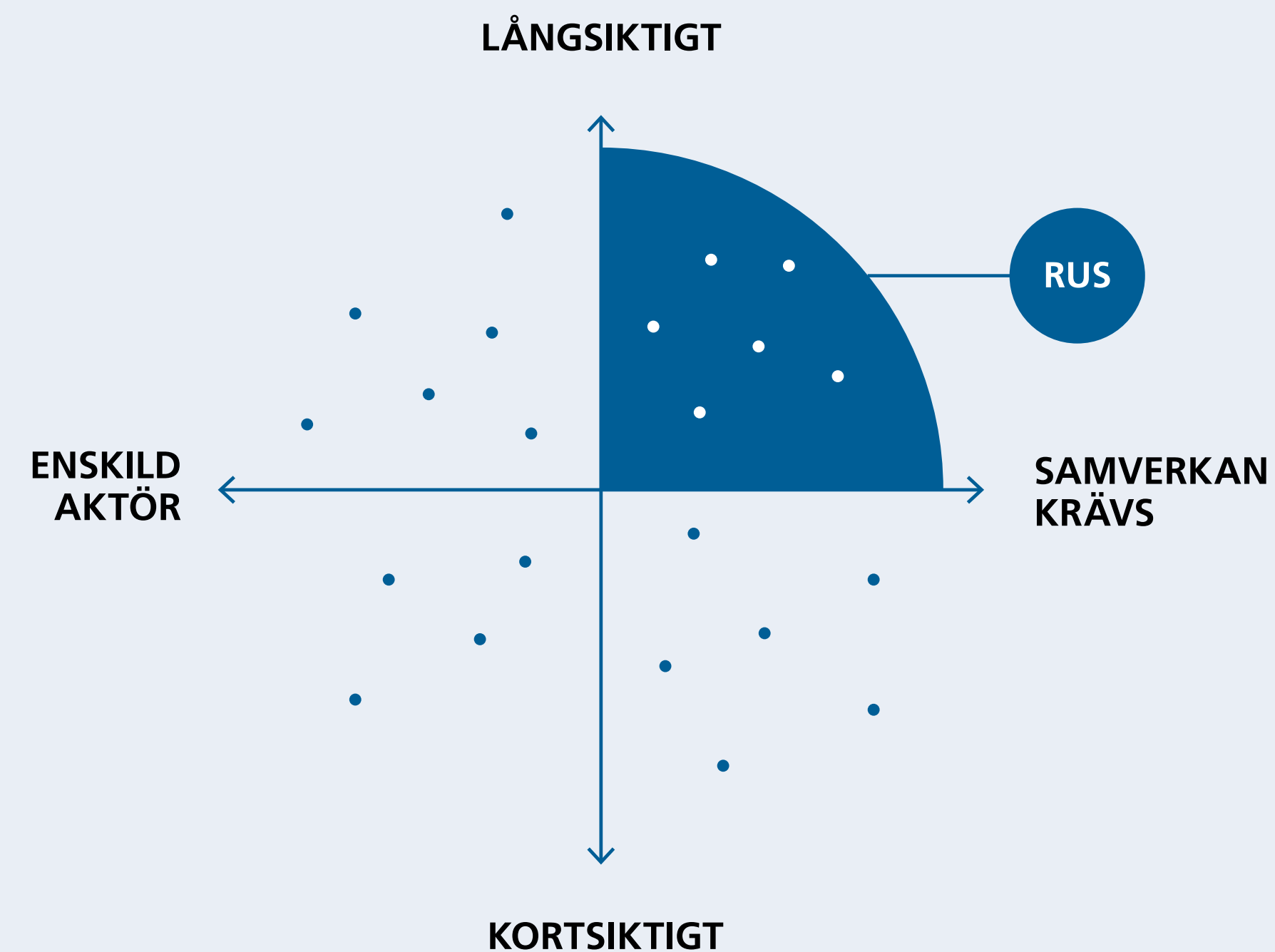

Fyra långsiktiga prioriteringar

Strategin pekar ut fyra långsiktiga prioriteringar fram till 2030:

- » **Bygga kompetens**
– för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande
- » **Stärka innovationskraften**
– för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant
- » **Knyta samman Västra Götaland**
– för hållbar och förbättrad tillgänglighet
- » **Öka inkluderingen**
– för tillit och sammanhållning

Prioriteringarna beskriver de fyra viktigaste områdena där vi behöver samverka och göra gemensamma insatser för att klara av att ställa om Västra Götaland till ett hållbart samhälle. Det är områden där förändringstakten måste accelerera eller där den gemensamma beredskapen för att klara ett antal banbrytande förändringar behöver stärkas.

Strategin prioriterar områden som är långsiktigt strategiskt viktiga för Västra Götalands utveckling och där det behövs samverkan och gemensamma insatser för att klara av att ställa om till ett hållbart samhälle.

» **Bygga kompetens – för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande**

Att bygga kompetens handlar om att tillgången till kunskap och kompetens är avgörande för att samhället ska utvecklas. Utbildning och arbete är grunden för att människor och företag ska växa, men omställningen kräver också att vi lär och agerar utifrån ny forskning. När behoven av kompetens snabbt förändras blir möjligheterna till livslångt lärande allt viktigare.

Det finns flera utmaningar i att möta framtidens arbetsmarknad. För att Västra Götaland ska bli fossiloberoende och cirkulärt krävs nya kompetenser. Den pågående digitaliseringen och automatiseringen förändrar behovet och fördelningen av arbetsuppgifter. Utbildning, kompetensförsörjning och det livslånga lärandet behöver prioriteras. Vi behöver arbeta systematiskt med kompetensväxling utifrån arbetsmarknadens behov.

Matchningen mellan utbud och efterfrågan på kompetens underlättas av en större arbetsmarknad och genom samarbeten mellan utbildningsanordnare, arbetsförmedlingen, arbetsgivare och branschföreträdare. Arbeten med högre utbildningskrav har under en längre tid koncentrerats till urbana områden och många nyckelkompetenser finns i dag på en global arbetsmarknad. För att klara konkurrensen om kompetenser och arbetskraft måste Västra Götaland vara en attraktiv plats att bo och verka på. Genom att vidga arbetsmarknaden över region- och landsgränser ökar möjligheten att hantera och klara omställningen.

När vissa yrken förändras eller försvinner och andra uppstår behövs nya sätt att arbeta med livslångt lärande och bildning. Det gäller exempelvis fortbildning, kompetensutveckling, validering och strategisk kompetensförsörjning. Här behövs bredd och spets inom universitet och högskolor samt utbildning vid folkhögskolor och bildning vid studieförbund och föreningar. De gymnasiala och eftergymnasiala utbildningarna behöver snabbare anpassa och utveckla sätt att möta de förändringar vi står inför. Arbetsmarknaden behöver bli mer jämställd. Det behövs ett aktivt arbete för att minska könsstereotypa utbildnings- och yrkesval och anpassa utbildningarna så att de blir attraktiva för fler invånare.

Flera olika insatser krävs för bättre matchning och därmed ökad sysselsättning. Det handlar om vidareutbildning och kompletteringsutbildning för personer vars utbildningsbakgrund och kompetens inte möter kraven på arbetsmarknaden. Det handlar också om att validera kunskap och kompetens, särskilt bland nyanlända invånare. Samtidigt behöver både det offentliga och det privata arbetslivet bli bättre på att ta tillvara mångfalden av arbetskraft.

Såväl den privata som den offentliga sektorn bromsas av arbetskraftsbrist. Det kan leda till att företag flyttar sin verksamhet ut ur landet och att den offentliga sektorn inte klarar sina uppdrag. Enskilda företag har behov av både kvalificerad arbetskraft och att utbilda befintlig personal. I dag saknas bland annat lärare och specialistsjuksköterskor, läkare, vård- och omsorgspersonal, ingenjörer, programmerare, rörmokare, kockar och lantbrukare. Efterfrågan på kompetens inom flera stora yrkesgrupper förväntas dessutom stiga snabbare än utbudet, samtidigt som många går i pension och andelen personer i arbetsför ålder minskar.

Exempel på långsiktigt viktiga insatser för att bygga kompetens

- Kompetensomställning för att möta teknikskiften och arbetsmarknadens förändrade behov
- Förbättra matchningen på arbetsmarknaden
- Ta tillvara och utveckla hela arbetskraftens kompetens och underlätta utsatta gruppers etablering på arbetsmarknaden

» **Stärka innovationskraften – för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant**

Att stärka innovationskraften handlar om att utveckla idéer med potential att skynda på omställningen och skapa värde i privat och offentlig sektor. Det omfattar insatser för ett ökat entreprenörskap och nyföretagande, att stimulera de mindre företagens innovationskraft, satsningar på internationellt starka kluster och utvecklade test- och demonstrationsplattformar.

Västra Götaland har lång erfarenhet av nära samarbete mellan forskningsintensiv industri, akademi, forskningsinstitut och offentlig sektor. Det gör oss attraktiva som internationell samarbetspart och som plats för etableringar och investeringar. Genom att tydligt rikta offentliga satsningar mot hållbarhet bidrar vi till globala mål samtidigt som Västra Götaland vinner konkurrensfördelar.

Samverkan och kunskapsöverföring blir allt viktigare när traditionella branscher vävs samman på nya sätt. De mindre företagens innovationsförmåga och snabba rörlighet bidrar till ökad förändringstakt samt till nya produkter och tjänster på marknaden. Genom fortsatta satsningar på forskningsoch innovationsmiljöer kan små och stora företag mötas och skapa större värden i samverkan med akademi, offentlig sektor och andra organisationer. Tillgången till nätverk är viktig för tillväxt i nya företag och för att de ska stanna i Västra Götaland.

I Västra Götaland finns fyra särskilt kunskapsintensiva områden där näringslivet har hög internationell konkurrenskraft och tillväxtpotential:

- **Hållbar industri** rymmer bland annat produktion, nya material, digitalisering och cirkulära affärsmodeller.
- **Hälsa och life science** inbegriper utveckling av läkemedel, medicinteknik, välfärdsteknik och innovationer inom hälso- och sjukvård, med fokus på precisionshälsa och digitalisering.
- **Bioekonomi** omfattar de blå och gröna näringarna med resurser kopplade till vatten, skog och jord, till exempel livsmedel och grön kemi.
- **Framtidens mobilitet** samlar styrkan i fordon- och flygindustri och inkluderar persontransporter samt logistik, inklusive elektrifiering och ökad tillgång till nya typer av tjänster.

Vi behöver hela det dynamiska systemet – alltifrån stora kunskaps- och export-intensiva företag, underleverantörer och tjänsteföretag till bredden av innovativa små och medelstora företag. De entreprenöriella inslagen i skola, högre utbildning och forskning är viktiga delar för att långsiktigt stärka företagsamhet och kapacitet för förnyelse.

Den växande besöksnäringen och de kreativa näringarna är viktiga för en hållbar utveckling i hela länet och för att Västra Götaland ska behålla sin attraktionskraft. Förutsättningarna för att dessa näringar bidrar till mer hållbara konsumtionsmönster, till exempel genom att erbjuda upplevelser lokalt, är goda. Samtidigt behöver besöksnäringens aktörer inom såväl privat som offentlig sektor agera gemensamt för att öka andelen hållbara jobb och minska näringens miljö- och klimatpåverkan.

Test och demonstration av innovationer i både pilotform och verklig miljö är ett sätt att hantera olika perspektiv, komplexitet och risker. Det förenklar möjligheten att skala upp, minskar tiden till praktisk användning och kan forma en tidig hemmamarknad för globalt framväxande lösningar.

Nya innovationer måste dock integrera teknik och affärsmodeller med etik, lagar och regler. Offentlig sektor behöver efterfråga och driva på olika satsningar inom innovation. Här kan offentlig-privat samverkan driva på omställningen genom att attrahera kompetenser och kapital för utveckling och produktion. Även sociala innovationer är viktiga i ett hållbart samhälle. Alla sektorer behöver bidra till nya lösningar som gör att människor mår bra och känner sig trygga och delaktiga i vardagen.

Innovationskraften ökar när mångfald och jämställdhet betraktas som konkurrensfördelar och när invånarnas delaktighet och kreativitet tas tillvara. Ett aktivt deltagande i europeiska samarbeten kan synliggöra och sprida våra exempel internationellt och ge oss inspiration och kunskap vidare i arbetet.

Exempel på långsiktigt viktiga insatser för att stärka innovationskraften

- Utveckla och nyttiggör idéer med potential att öka takten i omställningen.
- Stimulera entreprenörskap och hållbar tillväxt i små och medelstora företag.
- Utveckla insatser inom hållbar industri, hälsa och life science, hållbar mobilitet och bioekonomi.

Strategi för innovation och smart specialisering

Att identifiera och prioritera områden med potential för internationell konkurrenskraft och hållbar utveckling, så kallad smart specialisering, har en central roll i EU:s regionalpolitik. Alla europeiska regioner ska ha en strategi för smart specialisering för att ta del av strukturfondsprogrammets medel. Med utgångspunkt i den regionala utvecklingsstrategin tar Västra Götalandsregionen fram en separat strategi för smart specialisering för de kommande åren.

» **Knyta samman Västra Götaland – för hållbar och förbättrad tillgänglighet**

Att knyta samman Västra Götaland handlar om att öka närheten mellan olika delar i länet men också med grannregioner, övriga Sverige och andra länder. Vi vill göra det möjligt för människor och företag att nå varandra och att ha ett utbyte med omvärlden. Samhällsplanering är en viktig del av framtidens lösningar. Den fysiska och digitala infrastrukturen behöver utvecklas tillsammans med bebyggelseplanering och tjänsteutveckling.

Ett öppet, sammanhållet och fossiloberoende Västra Götaland är ett transporteffektivt samhälle där nödvändiga transporter samordnas och koordineras, möjligheterna att pendla till utbildning och arbete förbättras och tillgången till service och kultur utvecklas. Vår geografiska struktur med flera kärnor bidrar till en robust utveckling i hela länet. Vi verkar dessutom i en global omvärld, där inte minst samverkan inom EU är viktig för att lösa klimatutmaningarna. Förutsättningarna för en stark megarregion ökar genom att vi utvecklar infrastrukturen med grannregioner, till exempel i stråket Oslo till Hamburg.

Järnvägen fortsätter att vara grunden i ett hållbart transportsystem för både gods- och personresor, men det krävs stora investeringar för att öka järnvägsnätets kapacitet och flytta över transporter från väg till järnväg. Det sätter fokus på vår gemensamma förmåga att hitta nya finansieringslösningar, liksom att länets kommuner och Västra Götalandsregionen fortsatt står enade när det gäller att prioritera investeringar i infrastruktur. Skandinavien största hamn ligger i Göteborg och sjöfarten är avgörande för svensk export, import och konkurrenskraft. Västra Götaland är därmed Sveriges transport- och logistikcentrum och har stora möjligheter att utveckla, demonstrera och sprida hållbara lösningar för transport och logistik.

Den regionala samhällsplaneringen behöver vidareutvecklas och samordnas för att bättre hantera långsiktiga utmaningar inom exempelvis transporter, bebyggelseplanering, energiförsörjning och klimatanpassning. Lokalisering av verksamheter, bostäder och service kan bidra till mer jämlika villkor för invånarna och minska klimatpåverkan. Förutsättningarna för att resa hållbart är beroende av invånarnas geografiska tillgänglighet till olika platser. Lösningarna måste därför anpassas till geografiska skillnader och olika behov hos invånare och företag. Med riktade investeringar och information om hållbara resmöjligheter kan det hållbara resandet öka. Det finns en stor potential i att öka gång- och cykelresorna för de kortare vardagsresorna. Den fysiska planeringen och gestaltad livsmiljö ska utvecklas i samverkan. Människans behov ska vara utgångspunkt för hur livsmiljöer utformas.

För att åstadkomma en hållbar stads- och landsbygdsutveckling behöver vi fortsätta att utveckla metoder för lokal platsutveckling. Det möjliggör att ta tillvara olika platsers specifika förutsättningar för en hållbar lokal ekonomisk tillväxt. Platsutveckling handlar om att företag, kommun och föreningsliv ska samverka. En utgångspunkt är kulturarvet och den historia som utgör platsens identitet. En samverkan runt platsen gör det möjligt att hitta synergier mellan politikområden och underlättar utveckling inom bland annat offentlig och kommersiell service.

Digitaliseringen kan stimulera ökad resurseffektivitet och utveckling av smarta tekniklösningar, tjänster och affärsmodeller. System för citylogistik med eldrivna och självkörande fordon behöver utvecklas, liksom effektiva noder för byte mellan transportslag i hela länet. Mobilitetstjänster för personresor i olika former är i en tidig utvecklingsfas. Det krävs satsningar både för tjänsteutveckling och för att ändra användarnas beteendemönster.

Utbyggnaden av bredband behöver fortsätta för att invånare och företag i hela Västra Götaland ska kunna bidra till och ta del av utvecklingen. Bredband och mobiltäckning är en förutsättning för digitalisering av många tjänster. Det gör det möjligt att arbeta på distans, vilket gör att vissa resor kan undvikas. Det i sin tur är bra ur miljö- och klimatperspektiv.

Exempel på långsiktigt viktiga insatser för att knyta samman Västra Götaland

- Samverkan inom regional fysisk planering
- Utveckla transportinfrastrukturen och öka andelen hållbart resande
- Fortsatt utbyggnad av bredband i hela länet
- Ökad samverkan nationellt och internationellt

» Öka inkluderingen – för tillit och sammanhållning

Att öka inkluderingen handlar om att förbättra förutsättningarna för invånare som står långt ifrån arbetsmarknaden att försörja och utbilda sig. Det handlar också om att öka människors tillit till varandra, till samhället och till demokratin.

Potentialen hos varje människa behöver tas tillvara för att vi ska kunna skapa ett jämlikt och sammanhållet Västra Götaland. Arbetet bör vägledas av människors villkor, rättigheter och behov och utgå från invånarnas olika förutsättningar till inflytande och delaktighet. Tilliten mellan människor och till samhället i stort är grunden för en fungerande demokrati.

De socioekonomiska klyftorna och boendesegregationen måste minska. Det krävs även åtgärder för att säkerställa att inga invånare känner sig utestängda från möjligheten att delta i samhällslivet på samma villkor som andra. Det är också nödvändigt med insatser för att alla ska ta del av den digitala utvecklingen – inte minst handlar det om att stärka invånarnas medie- och informationskunnighet.

Förutsättningarna att delta i samhällslivet varierar beroende på var man bor samt på ursprung, utbildning, ålder, kön, fysiska och psykiska funktionsnedsättningar och en rad andra faktorer. Personer med låg utbildningsnivå har till exempel generellt sett sämre hälsa än högutbildade, och utrikes födda har en längre väg in på arbetsmarknaden än inrikes födda.

Tillsammans behöver vi förbättra möjligheterna för fler människor att arbeta och ha en egen försörjning. Det kräver större fokus på bland annat utbildning, språkkunskaper och validering. Dessutom stärks invånarnas livskvalitet och möjlighet till arbete med tillgången till sociala nätverk och mötesplatser. Kultur- och föreningslivet bidrar till möten mellan människor, ökar tilliten och känslan av samhörighet i samhället och är en brygga mellan människor och myndigheter.

Minskade hälsoklyftor och bättre möjligheter till utbildning för barn, unga och vuxna är viktiga beståndsdelar i ett robust och öppet Västra Götaland. Tidiga insatser för att ge barn och unga goda förutsättningar att klara grundskolan och gymnasiet betyder mycket för deras välmående och möjlighet till framtida försörjning och god hälsa.

Det ska vara enkelt att delta i omställningen till ett hållbart Västra Götaland utifrån givna förutsättningar, såväl i landsbygd som i tätorten och på platserna däremellan. Boendet och den offentliga miljön har stor betydelse för att motverka utanförskap och segregation. Tillgång till bostäder är en välfärdsfråga och det är även en förutsättning för regional utveckling. Det är viktigt att skapa attraktiva och stimulerande livsmiljöer, både för dem som lever och verkar där och för besökare. Tillgången till kommunikationer behöver möta invånarnas behov, samtidigt som klimatpåverkan måste minska.

Exempel på långsiktigt viktiga insatser för att öka inkluderingen

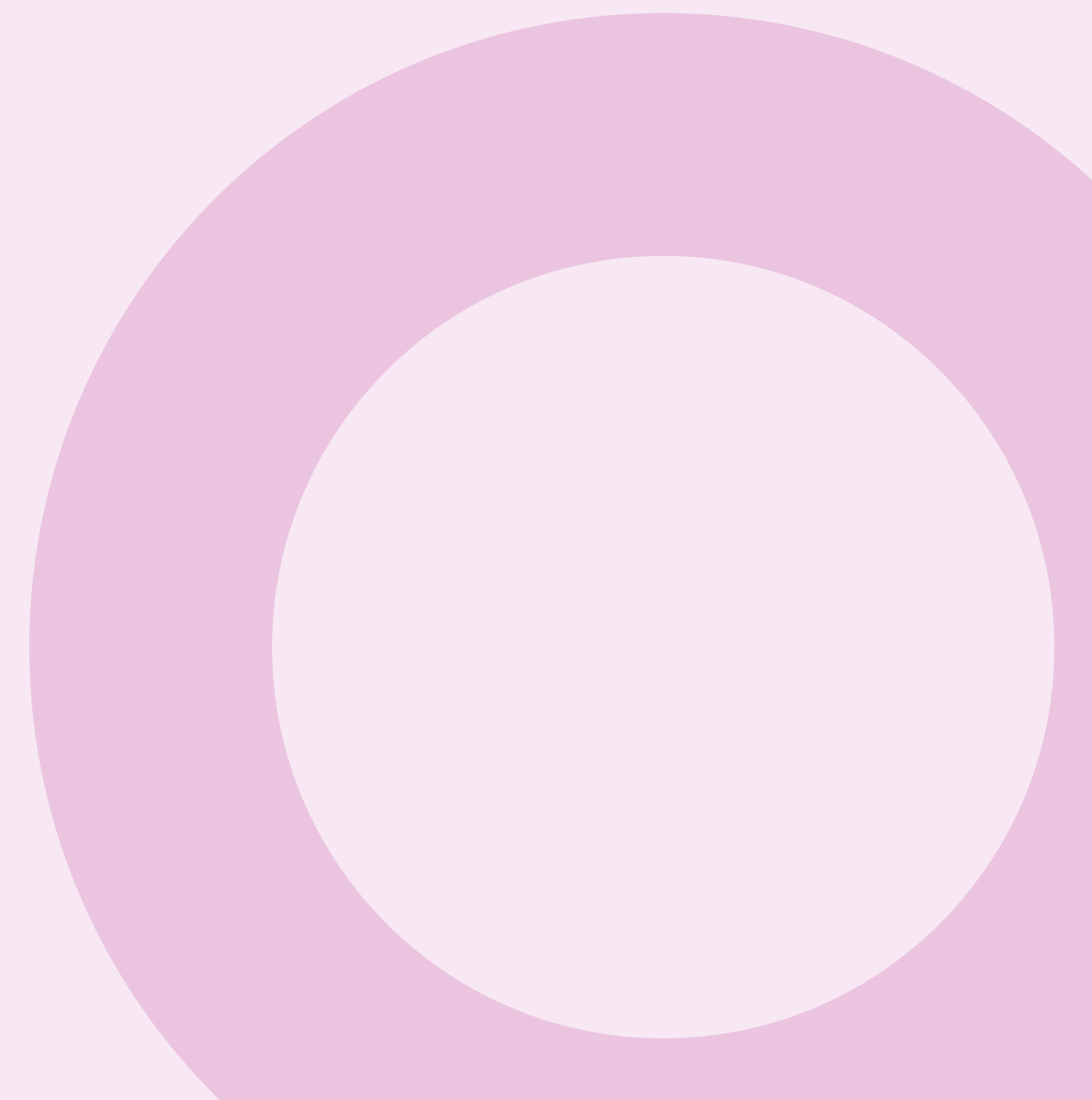
- Ge fler möjlighet till utbildning och egen försörjning
- Skapa förutsättningar för större samhörighet och tillit mellan människor och till samhället
- Stärka barn och ungas möjligheter till en bra start i livet

Fyra tvärssektoriella kraftsamlingar

Strategin innehåller även tvärssektoriella kraftsamlingar. De fyra som gäller de första fyra åren är:

- **Fullföljda studier**
- **Digitalisering**
- **Elektrifiering**
- **Cirkulära affärsmodeller**

Kraftsamlingarna ses över och revideras vid behov en gång per mandatperiod. Kraftsamlingarna ska stärka arbetet inom de fyra långsiktiga prioriteringarna. En kraftsamling innebär att extra fokus läggs på stärkt samverkan och samordnat utvecklingsarbete inom området och att extra resurser riktas dit under perioden.

○ Fullföljda studier

Barn och unga ska ha de bästa förutsättningarna för en bra start i livet. En kraftsamling för fullföljda studier ger stora och långsiktiga vinster för såväl individen som samhället. För att komma framåt i arbetet krävs att parter med olika ansvarsområden, resurser och perspektiv samarbetar för att nå resultat.

Skolan är en viktig plats för barn och ungas utveckling, men ansträngningarna för att fler ska gå ut skolan med godkända betyg har hittills inte varit tillräckliga. Andelen barn och unga som går vidare från grund- och gymnasieskolan med fullständiga betyg måste öka kraftigt.

Förutsättningarna att klara skolan påverkas av bland annat föräldrarnas utbildningsnivå, inkomst och bakgrund. Stödet kan därför behöva anpassas utifrån livssituationen för respektive barn. Stödet behöver också ta hänsyn till flickor och pojkars olika förutsättningar. Det krävs även insatser för att förbättra barns och ungas psykiska hälsa, eftersom den psykiska hälsan har stor påverkan på möjligheterna att lyckas i skolan.

Insatserna bör fokusera på de tidiga levnadsårens betydelse för skolresultat, fysisk och psykisk hälsa samt framtida deltagande i arbetslivet. Genom tidigt stöd till familjer för att främja språkutveckling, läsning och rörelseglädje kan vi skapa bättre förutsättningar för barnen i skolan.

Skolan behöver bli bättre på att utjämna skillnader genom stöd till elever med sämre förutsättningar. Barnhälsovård, elevhälsa och sjukvård behöver samarbeta för en god och jämlik hälsa och för att främja barnens fysiska och psykiska välmående. Unga vuxna som inte fullföljt grundskolan och gymnasiet behöver få ytterligare en chans till utbildning, via exempelvis folkhögskola eller vuxenutbildning.

FN:s barnkonvention ska omsättas från teori till praktik. Det handlar bland annat om att systematiskt göra barn delaktiga i frågor som berör och engagerar dem, och om att barn ska känna till sina rättigheter. Det handlar också om att barnets bästa ska beaktas i alla frågor som rör dem och barn ska få möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar.

○ Digitalisering

Digitaliseringen genomsyrar både privat och offentlig sektor. Rätt använd kan digitaliseringen bidra till att öka företagets konkurrenskraft, effektivisera offentliga verksamheter och bidra till lösningar för ett fossiloberoende samhälle. Viktiga utvecklingsområden finns bland annat inom automation i tillverkningsindustrin och välfärdsteknik i omsorg och hälso- och sjukvård.

Teknikutvecklingen bär på en stor innovationspotential. Samtidigt saknas tillräcklig digital kompetens och möjligheter att utveckla, testa och demonstrera nya lösningar. För att nyttja möjligheterna krävs att privat och offentlig sektor drar åt samma håll. Utbildning, fortbildning och kompetensväxling måste samspela för att möta förändringarna i industrin, där vissa yrken i dag fasas bort medan andra kommer till. Digitaliseringen ger till exempel ett ökat behov av kompetens inom programmering.

Den offentliga sektorns möjligheter att effektivisera och utveckla sin service genom digitalisering är stor. Ett exempel är arbetet med vårdinformationsmiljöer inom hälso- och sjukvården. Digitaliseringen kan även skapa bättre förutsättningar för invånarna att få tillgång till information, få inflytande i och vara delaktiga i samhällsutvecklingen. Det är samtidigt viktigt att bryta det digitala utanförskapet och ge alla jämlika förutsättningar att delta.

Den snabba utvecklingen av artificiell intelligens (AI) förväntas göra ett betydande avtryck på en mängd olika områden, men AI kräver samtidigt stora mängder data med hög kvalitet. Tillgången på öppna data, digital information som fritt kan användas, bidrar till digital utveckling och innovation. Samtidigt ökar behovet av att ta hänsyn till bedömningar av risk, etik och sårbarhet, bland annat kopplat till personlig integritet.

○ Elektrifiering

Elektrifieringen av industrin och transportsektorn är en viktig del i arbetet för att minska klimatpåverkan. Den är samtidigt en av vår tids största industriella omställningar. För att omställningen ska lyckas krävs tillgång till rätt kompetens i alla led, både inom nya och befintliga kompetensområden.

Elektrifiering handlar om att utveckla hållbara lösningar inom flera olika samhällssektorer. Den nya tekniken behöver internationellt konkurrenskraftiga miljöer och labb för forskning, test och demonstration. Innovationsupphandling är ett verktyg för att produkter och tjänster ska kunna utvecklas och tillverkas. Offentlig-privat samverkan och finansiering är en framgångsfaktor för sådana satsningar. Hemmamarknaden fungerar som en språngbräda för näringslivet att öka exporten till andra länder.

I fysisk planering på kommunal och regional nivå behöver hänsyn tas till behov och förutsättningar för elproduktion och eldistribution. Produktionen av icke fossil energi är inte tillräcklig för att klara det framtida behovet vid en omfattande elektrifiering. Vi behöver planera för att lokalisera ny inhemsk förnybar elproduktion och lagring. Elnätets distributionskapacitet behöver också byggas ut för att möta den stigande lokala efterfrågan på eleffekt. För att elektrifiera transportsystemet behöver vi prioritera att bygga ut laddinfrastruktur. Samhället behöver planera för och säkerställa en elförsörjning som möter behov och förväntningar på leveranssäkerhet och fossiloberoende.

○ Cirkulära affärsmodeller

Produkter och tjänster som baseras på förnybar energi och råvaror från jord, skog och vatten är nyckeln till att bryta beroendet av olja och andra fossila resurser. Samtidigt måste metaller och material som inte kan ersättas med biobaserade råvaror cirkuleras tillbaka in i produktionen.

För att skapa en biobaserad och cirkulär ekonomi krävs en resurseffektiv utvinning och produktion som inte äventyrar den biologiska mångfalden trots att uttaget av biomassa ökar. Det krävs också nya affärsmodeller som fokuserar på lönsamhet och långsiktig ekonomisk hållbarhet. Genom att näringslivet satsar på klimatanpassade produkter, bränslen, material och produktionsprocesser och testar dessa i nya affärsmodeller, öppnas många möjligheter för andra samhällssektorer att både haka på och driva processen vidare.

Nya biobaserade innovationer behöver utvecklas och testas i stor skala, vilket ställer krav på strategiska satsningar samt på en gemensam och effektiv planering. Värdekedjor och materialflöden måste vara transparenta för att möjliggöra dels att graden av återanvändning är hög i flera led, dels att skadliga ämnen undviks. Samtidigt behöver vi stimulera en ökad efterfrågan på biobaserade och cirkulära produkter och tjänster. Där kan offentlig sektor vara en föregångare genom att ställa krav, upphandla och bidra till att skapa miljöer för att utveckla, testa och demonstrera nya affärsmodeller.

Genom användardriven affärsutveckling, exempelvis tjänstedesign, underlättar och stimulerar vi en hållbar konsumtion och livsstil. Här finns ett stort engagemang från det civila samhället att delta i förändringen. Det civila samhället, kulturlivet och folkbildningen kan inspirera och öka invånarnas förmåga att ställa om till en hållbar livsstil, bland annat genom att öka intresset för återbruk, delning och klimatsmarta designlösningar.

Så bidrar strategin till genomförandet av Agenda 2030

I arbetet med Sveriges implementering av Agenda 2030 och FN:s 17 globala hållbarhetsmål läggs stor vikt vid den lokala och regionala nivåns betydelse. Vårt samlade regionala utvecklingsarbete bidrar till samtliga 17 globala hållbarhetsmål.

Den regionala utvecklingsstrategin bidrar till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Till höger visas en preliminär bedömning av vilka Agenda 2030-mål som har starkast koppling till mål och prioriteringar i strategin. En fördjupad hållbarhetsbedömning kommer att göras parallellt med remissbehandlingen av förslaget till strategi, för att tydliggöra hur dess genomförande och uppföljning ska bidra till att uppfylla Agenda 2030-målen. Resultatet av hållbarhetsbedömningen kommer vara ett underlag tillsammans med inkomna remissvar inför beslutet om den slutliga strategin.

När strategin följs upp och utvärderas kommer Västra Götalandsregionen bland annat att använda indikatorer som bygger på nyckeltal för kommuners och regioners genomförande av Agenda 2030. Agenda 2030 poängterar att samverkan, delaktighet och transparens är förutsättningar för ett framgångsrikt genomförande och för det övergripande målet att ingen ska lämnas utanför. På samma sätt kräver den regionala utvecklingsstrategin kontinuerlig dialog, delaktighet och ett gemensamt ansvar, där samverkan och partnerskap över sektorer och mellan aktörer är en förutsättning. I strategin föreslås fem vägledande principer som ett sätt att integrera Agenda 2030 i genomförandet av strategin. De speglar

bland annat värdet av att öka invånarnas delaktighet och inflytande över samhällsutvecklingen samt av att ta tillvara olika platser förutsättningar och möjligheter för att klara omställningen till ett hållbart samhälle.

Fem vägledande principer

Strategin pekar ut fem principer som ska vägleda oss i vår dialog och samverkan för genomförande av strategin:

- ◆ **Vi tar tillvara olika platsers förutsättningar och möjligheter**
- ◆ **Vi ökar invånarnas delaktighet och inflytande**
- ◆ **Vi experimenterar för att lära, skala upp och implementera**
- ◆ **Vi talar med gemensam röst**
- ◆ **Vi är modiga och förändringsorienterade ledare**

Principerna ska hjälpa oss att ta tillvara möjligheterna i hela Västra Götaland genom att de inspirerar och utmanar oss i nya arbetssätt. De ska hjälpa oss att vidga perspektiven, öka delaktigheten, uppmuntra oss att gå före och våga prova det outforskade. De vägledande principerna är även ett sätt att integrera Agenda 2030 i genomförandet.

◆ **Vi tar tillvara olika platsers förutsättningar och möjligheter**

Västra Götaland är ett stort län med en stor variation av möjligheter och utmaningar, kopplade till olika platsers förutsättningar. Denna variation ska tas tillvara, vilket förutsätter att vi synliggör olika behov av utveckling. Vi behöver ha en funktionell samverkan över territoriella gränser och politikområden som utgår från de frågor som ska hanteras. Det kan innebära att invanda och administrativa gränser behöver utmanas. Kulturlivet som förenande kraft bidrar till att brygga över gränser. Genom samverkan mellan orter som har olika styrkor och funktioner kan utveckling ske både lokalt och i Västra Götaland som helhet.

◆ **Vi ökar invånarnas delaktighet och inflytande**

För att förändringsarbetet ska bli långsiktigt hållbart behöver invånarna ha möjlighet att vara delaktiga, ha inflytande och kunna bidra till samhällsutvecklingen. Rätten till delaktighet gäller även barn och unga, som ska få möjlighet att delta efter sina egna förutsättningar i frågor som berör dem. Att vara inkluderade främjar människors hälsa och stärker demokratin. Ett sätt att öka människors delaktighet och synliggöra olika perspektiv är interkulturell dialog. Vi verkar tillsammans för att så många som möjligt ska få möjlighet att delta i genomförandet av strategin och göra sina röster hörda. Först då kan vårt arbete bidra till Agenda 2030:s övergripande mål att ingen ska lämnas utanför.

◆ Vi experimenterar för att lära, skala upp och implementera

Genom att experimentera och skapa test- och demonstrationsplattformar möjliggör vi lärande och innovationskraft för hållbar utveckling. Genom nya arbetssätt, metoder och samverkansformer skyndar vi på utvecklingen inom områden där förändringstakten behöver öka. Behovet av att fatta goda och snabba beslut under allt större osäkerhet ökar även behovet av att prova olika sätt att hantera beslutsprocesser under kontrollerade former.

Att ta risken att misslyckas är en del i lärandet. Samtidigt ska vi ta tillvara det som redan fungerar bra. Då mobiliserar vi för att förverkliga och sprida hållbara lösningar och skala upp insatser som bidrar till att öka omställningstakten.

◆ Vi talar med gemensam röst

När vi talar med gemensam röst lyssnar omvärlden. Det finns en lång tradition av att offentlig sektor, näringsliv, akademi och det civila samhället agerar tillsammans i Västra Götaland, med grannregioner och i andra internationella samarbeten. Gemensamma ståndpunkter kräver dialog, tillit och förtroende. Därför är det viktigt att de aktörer som bidrar till samhällsutvecklingen i Västra Götaland enkelt kan mobilisera och enas i att gemensamt påverka och utveckla strategiska frågor nationellt och internationellt. Här är nätverk och samverkansarenor viktiga delar. Genom att tala gemensamt synliggör vi att Västra Götaland är en motor för Sveriges utveckling.

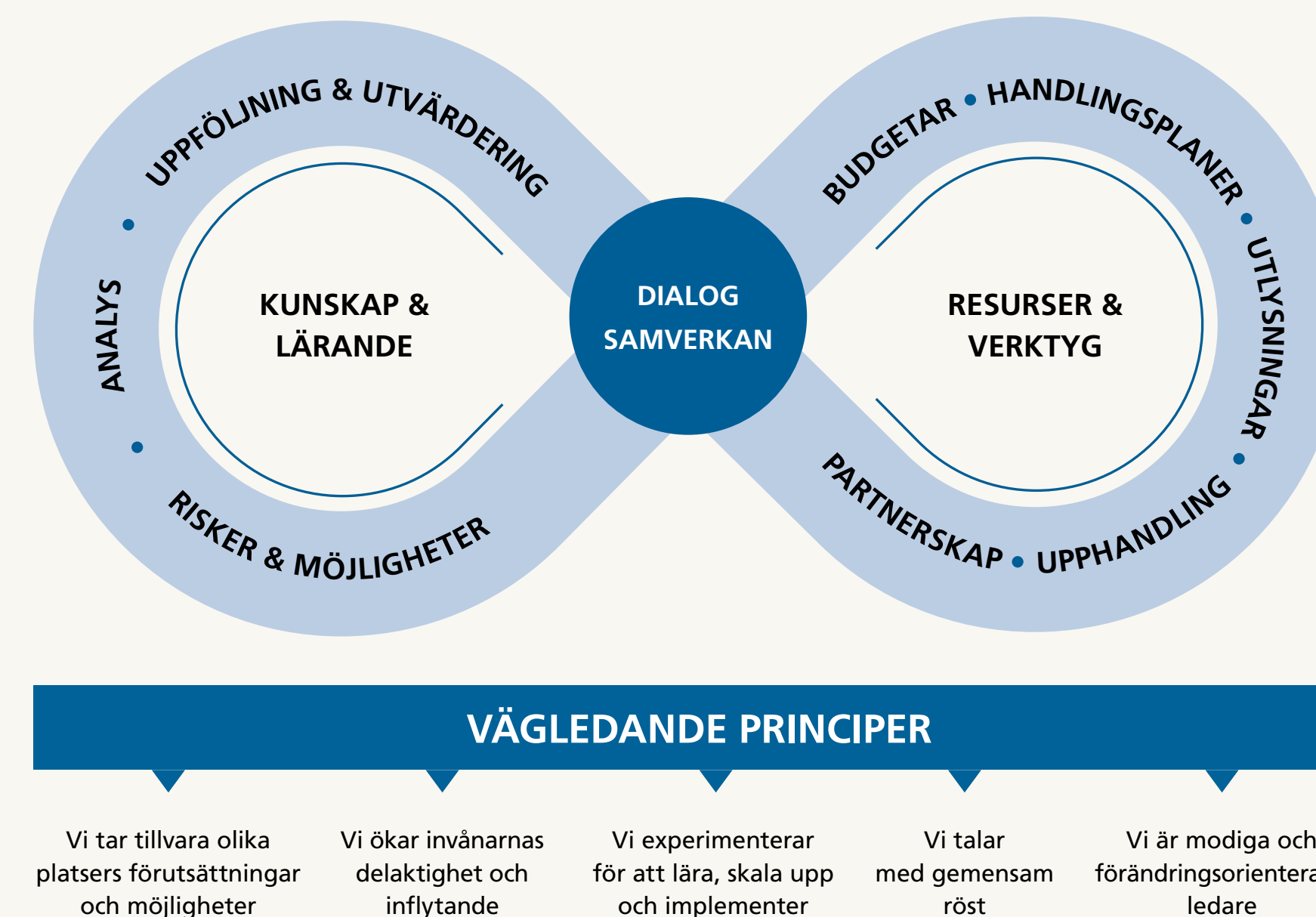
◆ Vi är modiga och förändringsorienterade ledare

Stora förändringar kräver mod. För att öka takten i omställningen krävs gemensamt ledarskap, delat ansvar och strategisk samverkan. Vi behöver vara modiga, kreativa och förändringsorienterade och utveckla arbetssätt som hjälper oss i svåra prioriteringar. Vi behöver synliggöra, diskutera och hantera synergier och målkonflikter. Samsyn, fokus och uthållighet är nycklar för långsiktiga resultat, men det behövs också tillit och mod att ifrågasätta det invanda och beredskap för att hantera det oväntade.

Genomförande – från vad till hur

Parallellt med att förslaget på strategi är på remiss fortsätter dialogen och planeringen av hur strategin ska genomföras utifrån de konkretiseringar, resurser och verktyg som behövs. Det kan till exempel handla om understrategier, budgetar och andra finansieringsformer, mötesplatser, partnerskap, påverkansarbete och gemensam kommunikationsstrategi. Här önskas inspel från remissinstanserna i hur ni kan bidra till strategins genomförande.

För att genomföra strategin behövs dialog och samverkan, kunskap och lärande samt resurser och verktyg. För att prioriteringarna i strategin ska få genomslagskraft behöver personella och ekonomiska resurser avsättas i budgetar och i planer för genomförandet. Vi behöver konkretisera insatser i form av till exempel understrategier och överenskommelser.

Bilden illustrerar genomförandet i form av tecknet för evighet. I centrum finns vår kontinuerliga dialog och samverkan. Kunskap och lärande samspelar och växelverkar med de insatser som vi gör med hjälp av våra olika resurser och verktyg. De vägledande principerna i figurens bas vägleder oss i genomförandet.

Dialog och samverkan

Grunden för att strategin ska få genomslag är ett stort engagemang under hela genomförandet. Vi har alla olika mandat och resurser till vårt förfogande men ansvaret är delat. För att vi ska lyckas måste arbetet genomsyras av kontinuerlig dialog, delaktighet och gemensamma mötesplatser. Det krävs samverkan och partnerskap över och mellan sektorer, och det krävs samverkan som kopplar ihop styrningen på flera nivåer – kommunal, regional, nationell och EU.

Med stöd av de vägledande principerna och med utgångspunkt i de utvärderingar, uppföljningar och analysunderlag som tas fram kring strategin ökar möjligheterna till en gemensam rörelse framåt. Det är också genom dialog och samverkan som vi kan hantera de målkonflikter som kan uppstå om en positiv utveckling på ett område innebär en negativ på ett annat.

Befintliga dialog- och samverkanforum är en viktig grund i genomförandet, tillsammans med politiska samtal mellan regional och kommunal nivå. Västra Götalandsregionens årliga konferens Framtid Västra Götaland är en arena för kunskap, dialog och samverkan för genomförandet av strategin. Men vi behöver även skapa nya mötesplatser och samverkansformer.

Västra Götalandsregionen ansvarar för att samordna olika insatser för att genomföra strategin samt kontinuerligt utvärdera och följa upp arbetet med strategin.

Beredningen för hållbar utveckling (BHU) är ett politiskt samverkansorgan mellan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden i frågor om hållbar utveckling. Styrning och prioriteringar inom den regionala utvecklingsstrategin bereds genom samrådsdiskussioner i BHU, inför beslut i regionfullmäktige.

Kunskap och lärande

Genomförandet av strategin ska utgå från aktuell kunskap om och analys av Västra Götalands utveckling samt länets utmaningar och styrkor i en föränderlig omvärld. Genom kontinuerlig risk- och omvärldsanalys bygger vi upp en gemensam beredskap och förmåga att hantera både kända och okända risker och möjligheter.

De gemensamma insatser som görs ska följas upp och utvärderas i förhållande till strategins mål och prioriteringar (se bilaga 2 – Strategisk inriktning för uppföljning och utvärdering av den regionala utvecklingsstrategin). Enligt förordningen (2017:583) ska strategin ses över minst en gång varje mandatperiod. I samband med översynen planeras en utvärdering som ligger till grund för beslut om eventuella justeringar i strategin.

Kunskapsunderlag och risk- och omvärldsanalys skapar, tillsammans med uppföljning och utvärdering, ett underlag för gemensamt lärande och behovsmotiverade prioriteringar i arbetet framåt.

Verktyg och resurser

Strategins genomförande behöver konkretiseras i form av till exempel understrategier, handlingsplaner och överenskommelser. Det krävs även att strategins prioriteringar avspeglas i fördelningen av resurser. Omfattningen på åtgärder och insatser behöver matcha utmaningarna, och det är därför nödvändigt att arbeta för ökade ekonomiska resurser, från nationell och internationell nivå till Västra Götaland. EU:s finansiella instrument återfinns bland annat i de program som styrs av EU:s sammanhållningspolitik, jordbrukspolitik och forskningspolitik.

Genom offentlig upphandling går det att rikta betydande resurser för att stödja omställningen. Innovationsupphandling är ett annat instrument för att utveckla nya produkter och tjänster. Exempel på verktyg och resurser för att genomföra strategin är våra olika personella och ekonomiska resurser, mål- och styrdokument, budgetar och verksamhetsplaner, överenskommelser, upphandling, utlysningar av projektmedel och idéburna offentliga partnerskap.

Så hänger det ihop

Den regionala utvecklingsstrategin är vår gemensamma strategi för den regionala utvecklingen i Västra Götalands län.

Strategin har sin grund i det uppdrag som Västra Götalandsregionen har från regering och riksdag att utarbeta och fastställa en regional utvecklingsstrategi för länet, samt samordna genomförandet och uppföljningen av strategin. Uppdraget finns i lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630).

Den regionala utvecklingsstrategin ska vägleda kommuner, kommunalförbund, näringsliv, akademi och forskningsinstitut, det civila samhället samt länsstyrelse och andra statliga myndigheter i det gemensamma arbetet med regional utveckling. Strategin styr, tillsammans med regionfullmäktiges budget, Västra Götalandsregionens satsningar på regional utveckling.

Strategin tar sin utgångspunkt i Vision Västra Götaland – Det goda livet, där det goda livet förutsätter en hållbar utveckling i tre dimensioner – den ekonomiska, den sociala och den ekologiska. Dessa tre dimensioner är beroende av varandra och förstärker varandra.

Den regionala utvecklingsstrategin bidrar till det regionala genomförandet av internationella och nationella utvecklingsstrategier. På global nivå finns Agenda 2030 med 17 globala hållbarhetsmål. På europeisk nivå

finns sammanhållningspolitiken och tillväxtstrategin Den gröna given med mål och åtgärder för klimatneutralitet fram till 2050. På nationell nivå finns Strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2020, där en ny nationell strategi ska tas fram 2020.

Den regionala utvecklingsstrategin samspelar även med tre andra regionala måldokument som är antagna av regionfullmäktige. De ska tillsammans bidra till att uppfylla den gemensamma Vision Västra Götaland – Det goda livet. Dessa måldokument är strategi för hälso- och sjukvårdens omställning i Västra Götalandsregionen och det nationella uppdraget att ta fram regionalt trafikförsörjningsprogram och regional kulturplan.

Den regionala utvecklingsstrategin kommer att genomföras genom exempelvis den regionala klimatstrategin Klimat 2030, Regional transportinfrastrukturplan, den digitala agendan Smart region Västra Götaland samt den länsövergripande strategin för jämställdhetsintegrering Jämställt Västra Götaland 2019–2020.

Kulturstrategi Västra Götaland och regional kulturplan 2020–2023

innehåller ett antal områden som särskilt skapar synergier för hållbar utveckling och som bygger på tvärssektoriell samverkan. Dessa områden är gestaltad livsmiljö, medie- och informationskunnighet, folkbildning, kultur och hälsa, idrott, kulturella- och kreativa näringar och platsutveckling samt läsfrämjande. En fördjupad beskrivning och prioriteringar inom respektive område finns att läsa i kulturstrategin.

Trafikförsörjningsprogrammet är ett övergripande styrdokument för kollektivtrafikens utveckling. Goda möjligheter till studie- och arbetspendling, bostadsbyggande, infrastrukturutveckling samt lokalisering av verksamheter och service skapar tillsammans med kollektivtrafiken en grund för ett hållbart Västra Götaland. Kollektivtrafiken ska planeras både utifrån att minska transporternas påverkan på miljön och med hänsyn till dem som är beroende av en fungerande kollektivtrafik. Trafikförsörjningsprogram för år 2021–2025 är under framtagande.

Strategi för hälso- och sjukvårdens omställning i Västra Götalandsregionen berör flera områden som bidrar till hållbar regional utveckling och som bygger på tvärssektoriell samverkan. Det handlar bland annat om digitalisering, innovation, hälsa och life science, kompetensförsörjning och förebyggande folkhälsoarbete.

Bilaga 1. Förutsättningarna för Västra Götaland är goda

Remissversion regional utvecklingsstrategi 2021–2030

Förutsättningarna för Västra Götaland är goda

Innehållet i denna bilaga är baserad på regionrapporten [Vår bästa tid är nu 2018](#) och uppföljaren [Var det bättre förr? 2020](#). Förutsättningarna beskriver ett nuläge och kopplar an till de samhällsutmaningar som är särskilt angelägna för den regionala utvecklingsstrategin.

Ett Västra Götaland

Västra Götaland är en stor geografisk plats med 1,7 miljoner invånare och 49 kommuner (2019). Länet är stort till ytan och består av landsbygd, små och stora tätorter och städer. Västra Götaland har stora naturresurser med vatten, skogar och jordbruksmark, där det rika natur- och kulturlivet, den långa kuststräckan och de många sjöarna bidrar till attraktionskraft i länets alla delar. Näringslivet karaktäriseras av stora globala företag och av handel med omvärlden.

De flesta har det bra men skillnaderna ökar

Invånarnas fysiska hälsa har förbättrats den senaste tioårsperioden och befolkningens medellivslängd har ökat. Invånarna i Västra Götaland är vid en internationell jämförelse nöjda med sina liv. Nio av tio invånare säger att de är nöjda med livet. En känsla av samhörighet, kompetens och självständighet ökar förutsättningarna för människors välbefinnande. Samtidigt som de flesta är nöjda ökar de socioekonomiska skillnaderna. Statistiken visar att skillnaderna ökar både mellan olika orter och mellan olika områden inom samma ort. De grupper som har det sämst har också svårigheter med att klara studier, komma in på arbetsmarknaden, få en bostad, har generellt sämre hälsa och deltar i mindre utsträckning i kulturlivet. Diskriminering på strukturell nivå är en faktor som bidrar till ojämlika villkor för invånarna. Den kan bestå av informella normer eller av formella regler och lagar i samhället.

Välbefinnandet hos gruppen unga vuxna har minskat. Skolresultaten skiljer sig dramatiskt mellan olika områden. När personer själva svarar på enkäter är det också tydligt att invånare i resurssvaga områden bedömer sina möjligheter att göra något meningsfullt och utvecklas som betydligt sämre, jämfört med de som bor i mer resursstarka delar.

Jämställdheten mellan kvinnor och män har ökat på många områden de senaste decennierna och de justerade löneskillnaderna har halverats på tio år. Trots detta är arbetsmarknaden fortsatt starkt könsuppdelad. I Västra Götaland är det brist på arbetskraft samtidigt som det råder en hög strukturell arbetslöshet. De som idag inte har arbete står ofta långt ifrån arbetsmarknaden. En hög andel av de arbetslösa är utrikesfödda med kort utbildning. Andelen utrikesfödda av de arbetslösa har ökat från 40 till 60 procent sedan 2012. Däremot har ungdomsarbetslösheten minskat under samma period.

Antalet äldre ökar

Den demografiska utvecklingen innebär en allt större andel äldre i befolkningen, och framförallt fler i antal. Befolkningsprognosen fram till 2040 visar att antalet personer över 80 år kommer att öka med omkring 65 procent. I antal handlar det om 55 000 fler personer. Den ökningen behöver mötas med resurser från samhällets sida. Den andel av befolkningen som försörjer de som inte arbetar riskerar att minska i framtiden. En lösning är höjd pensionsålder. Sysselsättningen, arbetskraftsdeltagandet i olika åldrar och produktiviteten är flera faktorer som spelar roll för utvecklingen.

Klimatet dominerar miljödiskussionen

Diskussioner om miljö domineras av klimatfrågan och det faktum att utsläppen av växthusgaser inte minskar tillräckligt snabbt. I Västra Götaland kommer en stor del av utsläppen från tung industri och från trafiken. Utsläppen genererade av individuell konsumtion sker till stor del globalt. När det gäller den biologiska mångfalden lever Västra Götaland inte upp till internationella konventioner på området och hotade arter drabbas.

Det finns goda förutsättningar att utveckla mer hållbar produktion och konsumtion. Den offentliga sektorn kan vara ett föredöme genom att ställa krav i upphandlingar. Till exempel drivs kollektivtrafiken numera med förnybar energi. Näringslivet och företag ser allt oftare hållbarhet som en konkurrensfördel och en ökande andel av befolkningen är positiva till en hållbar konsumtion.

Global ekonomi med stor handel

I Västra Götaland finns flera stora företag som verkar på världsmarknaden och är starkt integrerade i de globala värdekedjorna. Sedan finanskrisen 2008 har sysselsättningen vuxit kraftigt men med en koncentration till urbana områden. I Göteborgs lokala arbetsmarknad har närmare 80 procent av den nya jobben (netto) skapats sedan 2010. Historiskt har Västra Götaland klarat sig väl under tidigare perioder med hög omvandlingstakt och klarat av att ställa om, återhämta sig och börja bygga något nytt med grund i de kompetenser som finns. En stark offentlig sektor och ett väl utvecklat system för att bygga innovationskapacitet har varit en viktig förutsättning för den förändringen.

Västsverige rankas i *EU:s regional innovations scoreboard* som en av de mest innovativa regionerna i Europa. Samtidigt har Sverige tappat placeringar på andra listor som till exempel Bloombergs lista över innovativa länder, bland annat när det gäller att ta patent. Det finns en utvecklingspotential när det gäller att få innovationer till marknaden och att bättre nyttiggöra forskningsresultat. Västra Götaland har ökat sin specialisering inom forskning och utveckling och det är ett område som näringslivet satsar förhållandevis mycket på jämfört med andra regioner i världen. Det beror också på stora lärosäten, starka forskningsmiljöer och välutvecklade strukturer för innovation. Stora globalt verksamma företag som satsar på forskning och innovation är också i sig avgörande för att behålla och rekrytera kvalificerad arbetskraft till länet. Företagen bidrar till

en efterfrågan på kvalificerade företags- och IT-tjänster, vilket tillsammans med bland annat besöksnäringen är den del av ekonomin som växer snabbast.

Den långa traditionen av internationell handel, utbyte och samverkan med omvärlden har lett till ett omfattande logistiksystem. I Göteborg finns nordens största hamn med 30 procent av svensk utrikeshandel och 60 procent av all containertrafik. En betydande del av godstransporterna går på väg, och belastar till exempel E6 och E20. Västra Götaland är både mottagare och avsändare av gods samt hanterar ett stort genomgående flöde, bland annat till och från Norge. Stora investeringar saknas på järnvägssidan, framförallt mellan Göteborg och Borås via Landvetter flygplats och mellan Göteborg och Oslo. Mer gods skulle kunna gå på järnväg men järnvägsinfrastrukturen tillsammans med kapacitetsbrister begränsar möjligheterna. Bristerna blir en broms för svensk tillväxt och ger extra utsläpp av växthusgaser.

Branschstruktur med fokus på industri

I Västra Götaland finns olika branscher som är starka, unika eller har stor lokal betydelse. Internationellt starka branscher finns inom tillverkning, kvalificerade tjänster, Life science och kemi. Fordonsindustrin är ett styrkeområde i världsklass inom produktion, forskning och innovationsförmåga som sysselsätter drygt 40 000 personer över hela länet men med en koncentration i Göteborg. Digitalisering och utvecklingen av eldrivna- och autonoma fordon driver fram en omstrukturering inom fordonsbranschen med nya affärsmodeller. Fokus på nya teknikområden ger ett förändrat behov av kompetens.

Besöksnäringen ihop med kulturella och kreativa näringar bidrar till Västra Götalands attraktionskraft och skapar förutsättningar för sysselsättning i länets alla delar, med en koncentration till Fyrbodalen och Göteborgsområdet. Besöks- och upplevelseindustrin är en viktig instegsbransch, framförallt för unga. Kvalificerade företags- och IT-tjänster, byggverksamhet och besöksnäringen är de delar av ekonomin som växer snabbast. Transport- och logistikbranschen är stor och finns i hela länet med tyngdpunkt i Göteborgsområdet. I Skaraborg är det tonvikt på livsmedel, möbelindustri, tillverkningsindustri och dataspel. Fyrbodalen utmärker sig med flygindustrin, handel samt skog- och fiskenäringen. I Sjuhärad finns en lång tradition inom textil, mode och material men också maskinindustri.

Inomregional balans

Idén om en gemensam region där invånare och företag i Västra Götaland får förutsättningar att utvecklas är central i visionen om det goda livet. Platser, landsbygder, små och stora orter, städer och storstad, kompletterar varandra i ett nätverk. Varje plats i länet har specifika förutsättningar och sin egen historia samt samspelar med omgivningen utifrån sina olika förutsättningar och möjligheter.

Västra Götalands regionala kärnor är Göteborg, Borås, Skövde samt Trollhättan-Vänersborg-Uddevalla, som samtliga är betydelsefulla utifrån läge, storlek och funktion. Orterna är en del i en unik struktur som ger förutsättningar för kvalificerad service, nyskapande och utveckling i hela

Västra Götaland. I områden med hög andel säsongboende uppstår särskilda utmaningar kopplat till kommunal service och tillgänglighet. Närheten till Norge präglar gränsområdena.

De olika förutsättningarna gör att möjligheterna för en hållbar utveckling, med ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner varierar.

En allt mer kunskapsintensiv ekonomi byggd på global arbetsfördelning har drivit på urbaniseringstrenden. Det förstärker obalansen mellan tätbebyggda och glesbebyggda områden. Skillnaderna är betydande i till exempel utveckling av sysselsättning. Bostadsbristen är stor i nästan alla kommuner och det gäller i första hand personer med sämre socioekonomisk situation. På många platser är invånarnas förutsättningar att påverka sin livsmiljö låg. Genom att arbeta med gestaltningen av livsmiljön kan områden öka i attraktivitet och bidra till en minskad segregation och ohälsa.

Hållbart resande och förbättrad tillgänglighet

Transporter och mobilitet är ett sätt att kompensera för geografiska avstånd och förbättra tillgängligheten till arbete, handel och service. Ett annat sätt är att planera för att verksamheter och bostäder lokaliseras på ett sådant sätt att behovet av att förflytta sig minskar. Ett hållbart resande gynnas till exempel av förtätning och att bygga stationsnära. Större arbetsmarknadsregioner till följd av ökad pendling bidrar till en ekonomisk koncentration med högre tillväxt. I takt med att transportsystemet har förbättrats har de lokala arbetsmarknadsregionerna blivit större i Västra Götaland. De senaste tio åren har antalet som pendlar i Västra Götaland ökat med närmare 20 procent. I flera kranskommunerna kring Göteborg pendlar uppåt 70 procent av de som arbetar till någon annan kommun.

Klimatneutrala transporter

Transporter står för en stor andel av utsläppen av växthusgaser. Omställningen av hela transportsektorn till förnybara energislag tillsammans med digitaliseringen möjliggör att minska utsläppen på sikt. Hållbara transportsätt behöver utvecklas parallellt med att effektiviteten ökar i att kombinera olika transportslag. Omställningen från fossila till förnybara energislag pågår med flera olika alternativa bränslen, men på senare tid har det blivit ett ökat fokus på elektrifiering av transportsystemet.

Bilaga 2. Strategisk inriktning för uppföljning och utvärdering av den regionala utvecklingsstrategin

Remissversion regional utvecklingsstrategi 2021–2030

Strategisk inriktning för uppföljning och utvärdering av den regionala utvecklingsstrategin

Denna bilaga beskriver hur och när den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030 ska följas upp och utvärderas. Den visar vad som krävs för att få till en systematisk och kvalitetsförankrad uppföljning. Utifrån den strategiska inriktningen i denna bilaga ska Västra Götalandsregionen ta fram en plan för uppföljning och utvärdering för att skapa en struktur för lärande och för att underlätta styrningen. Uppföljning innebär en beskrivning av hur strategiarbetet utvecklats över tid och hur den har fungerat. Utvärdering innebär en analys och värdering av strategins genomförande, resultat och effekter.

Utgångspunkt för uppföljnings- och utvärderingsplanen är strategins mål att **tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart samhälle.**

Utöver målet kommer strategins långsiktiga prioriteringar, tvärssektoriella kraftsamlingar samt genomförandet att följas upp och utvärderas. Samhällsutvecklingen i Västra Götaland följs kontinuerligt av Västra Götalandsregionen genom analyser och utredningar. Det ingår inte i den formella uppföljningen av den regionala utvecklingsstrategin men är en viktig del i att synliggöra utvecklingen och utmaningarna i Västra Götaland.

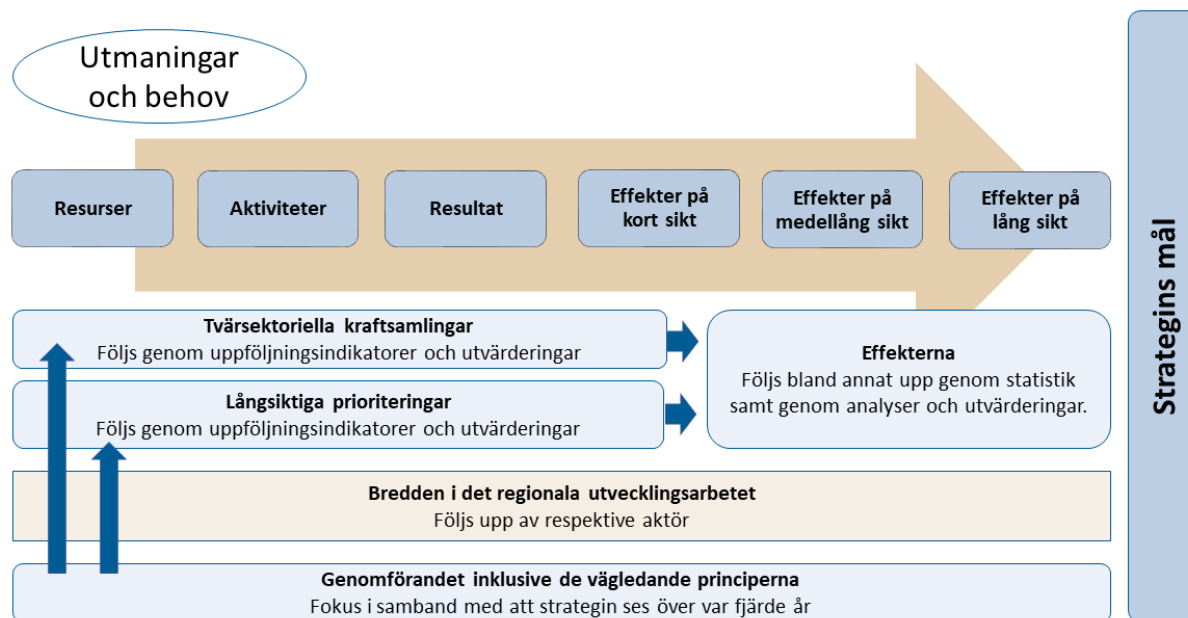
Syftet med strategin är att peka ut riktningen för gemensamma insatser för Västra Götalands utveckling fram till 2030. Enligt förordningen 2017:583 ska den som har ansvaret för det regionala utvecklingsarbetet, det vill säga Västra Götalandsregionen, följa upp, låta utvärdera och årligen redovisa resultaten av det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet till regeringen. Den säger också att ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska vara integrerat i den regionala utvecklingsstrategin. Förordningen anger också att strategin ska ses över en gång varje mandatperiod.

Under våren 2020 kommer Västra Götalandsregionen att göra en hållbarhetsbedömning av det förslag på strategi som gått ut på remiss. Utgångspunkten är de globala målen och delmålen i Agenda 2030. Resultatet från hållbarhetsbedömningen kommer att påverka hur strategin ska följas upp. I samband med att strategin beslutas kommer Västra Götalandsregionen att fastställa på vilket sätt det ska ske.

Uppföljning och utvärdering

Den regionala utvecklingsstrategin utgår från ett flertal samhällsutmaningar där samverkan är en förutsättning för att skapa en omställning till ett hållbart samhälle. Komplexiteten i flera av utmaningarna innebär i sin tur svårigheter kopplat till uppföljning. Det är många aktörer som berörs på flera administrativa nivåer. Samhällsutmaningarna påverkas även av externa faktorer. Det är därför nödvändigt att avgränsa vilka och vems insatser som uppföljningssystemet ska ha fokus på. Det handlar även om såväl kvantitativa och kvalitativa resultat och effekter på både kort och lång sikt. Uppföljningen av strategin ska kunna visa hur den fungerar över tid vad gäller

resultat, genomförande och styrförmåga. Uppföljningen genomförs årligen och utgår från en mållogik där aktiviteter, dess resultat och effekter ska hänga samman, samt att det som genomförs ska bidra till målet för strategin. Bilden nedan visar vad som är tänkt att följas upp vad gäller aktiviteter, resultat och effekter samt på vilket sätt det sker.

I samband med att strategin ses över minst en gång varje mandatperiod ska en utvärdering göras med syfte att synliggöra om något i strategin och dess genomförande behöver justeras. Utvärderingen ska innehålla rekommendationer för en utveckling och omprövning av genomförandet. Ett särskilt fokus ligger på kraftsamlingarna eftersom dessa ska ses över och justeras en gång per mandatperiod. En slututvärdering av strategin ska också göras där bland annat måluppfyllelse och resultat ska belysas. De årliga uppföljningarna är viktiga pusselbitar till utvärderingarna.

Strategins mål

Målet för strategin är: **Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart samhälle.** I strategin beskrivs ett hållbart samhälle som ett Västra Götaland som är robust och sammanhållet, jämlikt och öppet samt fossiloberoende och cirkulärt.

Om och hur målet uppfylls påverkas av flera faktorer som till exempel konjunktur och andra samhällsförändringar. Målet ska följas upp både kvalitativt och kvantitativt. Den kvalitativa uppföljningen kommer att avgränsas till att fokusera på hur både de långsiktiga prioriteringarna och de tvärsektoriella kraftsamlingarna genomförs och dess påverkan på målet. Upplägget av genomförandet samt strukturen kring hur de långsiktiga prioriteringarna och kraftsamlingarna följs upp blir därmed centrala.

Likasa är de vägledande principerna viktiga för den mer kvalitativa uppföljningen. Det handlar bland annat om att visa på om och på vilket sätt de vägledande principerna har använts och om

detta till exempel har påverkat de beslut som tagits.

Målet kommer även att mätas utifrån utvecklingen av ett antal övergripande indikatorer som finns i en indikatorbilaga. Indikatorer är mätbara, hämtas från etablerade källor och ska så långt som möjligt gå att hämta årligen. I första hand är det indikatorer som finns på regional nivå för målen i Agenda 2030. I bilagan är dessa indikatorer märkta med Kolada¹. Statistik på delregional nivå samt fördelat på kvinnor och män redovisas när det finns tillgängligt. I samband med att strategin ses över kan nya indikatorer tillkomma.

Strategins långsiktiga prioriteringar

Strategins långsiktiga prioriteringar beskriver de fyra viktigaste områdena för samverkan och gemensamma insatser för att klara omställningen till ett hållbart samhälle. De långsiktiga prioriteringarna ska gälla fram till 2030 och är:

- Bygga kompetens – för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande
- Stärka innovationskraften – för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant
- Knyta samman Västra Götaland – för hållbar och förbättrad tillgänglighet
- Öka inkluderingen – för tillit och sammanhållning

Genomförandet och resultat inom de långsiktiga inriktningarna kommer att följas upp av Västra Götalandsregionen årligen. En mer detaljerad beskrivning av hur uppföljningen ska läggas upp, kommer i nästa steg att arbetas fram i en plan för uppföljning och utvärdering för respektive långsiktig prioritering. För att tydliggöra vilka avgränsningar som görs ska det där framgå vad och vilka aktörers insatser som ska följas upp. Det är även av betydelse att det framgår på vilket sätt respektive långsiktig prioritering bidrar till strategins övergripande mål. Detta som en del av den kvalitativa uppföljningen av målet.

Upplägget av det gemensamma genomförandet av en långsiktig prioritering ska utgå från en mållogik där det framgår hur valda aktiviteter kopplar till förväntade resultat samt effekter på kort, medellång respektive lång sikt. Aktiviteter, resultat och effekter ska målsättas. Det kan handla om såväl kvantitativa som kvalitativa mål. I de fall där målen inte är mätbara är det av betydelse att de är tydliga nog för att en bedömning ska kunna göras om de är uppnådda eller inte. Det är även av betydelse att det framgår hur genomförandet inklusive de vägledande principerna och dess påverkan på genomförandet ska följas upp. Även den hållbarhetsbedömning av strategiförslaget som genomförs under våren 2020 kommer att ligga till grund för hur de långsiktiga prioriteringarna ska följas upp utifrån dess bidrag till Agenda 2030.

¹ I Kolada (www.kolada.se) återfinns bland annat nyckeltal som ska hjälpa kommuner och regioner med uppföljningen av deras insats i Agenda 2030 målen. Kolada ägs av Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA).

Strategins tvärsektoriella kraftsamlingar

Strategin prioriterar fyra tvärsektoriella kraftsamlingar som ska förstärka arbetet inom de långsiktiga prioriteringarna och där extra fokus ska läggas på stärkt samverkan och samordnat utvecklingsarbete under en fyraårsperiod. De tvärsektoriella kraftsamlingarna de första fyra åren är:

- Fullföljda studier
- Digitalisering
- Elektrifiering
- Cirkulära affärsmodeller

På samma sätt som för de långsiktiga prioriteringarna kommer genomförandet och resultat att följas upp årligen. Även här kommer detaljerna, till exempel vad som ska följas upp, arbetas fram i nästa steg i en plan för uppföljning och utvärdering för respektive kraftsamling.

Samma upplägg gäller som för de långsiktiga prioriteringarna, till exempel att aktiviteter, resultat och effekter ska målsättas. Därutöver ska det framgå hur kraftsamlingarna stärker arbetet inom samtliga långsiktiga prioriteringar. Eftersom kraftsamlingarna ska ses över var fjärde år är uppnådd förändring under denna period särskilt viktig och kommer särskilt att ingå i översynen var fjärde år.

Genomförande inklusive de vägledande principerna

Det finns fem utpekade vägledande principer som ska genomsyra genomförandet:

- Vi tar tillvara olika platsers förutsättningar och möjligheter.
- Vi ökar invånarnas delaktighet och inflytande.
- Vi experimenterar för att lära, skala upp och implementera.
- Vi talar med gemensam röst.
- Vi är modiga och förändringsorienterade ledare.

Dialogen om och planeringen av genomförandet kommer att fortsätta parallellt med att förslaget på strategin är ute på remiss under 2020. Resultatet av detta kan komma att påverka hur genomförandet ska följas upp. De vägledande principerna kommer att tas upp på en övergripande nivå i den årliga uppföljningen samt specifikt följas upp i samband med att strategin ses över en gång per mandatperiod. Det handlar bland annat om att visa om och på vilket sätt de vägledande principerna har använts i genomförandet och om detta har påverkat de beslut som tagits. Har det vägledande principerna till exempel bidragit till ett mer effektivt genomförande av kraftsamlingarna?

Lärande

Ett aktivt och systematiskt arbete krävs för att kunna skapa ett strategiskt lärande av de uppföljningar och utvärderingar som görs. Något som i sin tur bidrar till att de samlade resurserna kan nyttjas på ett effektivt sätt. Modellen för att följa upp strategin bygger på en mållogisk ansats som innebär att aktiviteter kopplas samman med resultat, kortsiktiga och långsiktiga effekter samt utifrån dess bidrag till målet för den regionala utvecklingsstrategin. Ambitionen är att kunna skapa ett system för att kunna följa hur effektiv den regionala utvecklingsstrategin är.

Uppföljnings- och utvärderingsresultaten kommer ställas samman till Beredningen för hållbar utveckling (BHU)². För att få ett gemensamt lärande i genomförandet behöver näringslivsföreträdande organisationer, kommuner, civila samhället, myndigheter, akademi och andra få möjligheter att kontinuerlig diskutera resultat och genomförande. Här kommer befintliga nätverk och konferenser som till exempel Framtid Västra Götaland användas. I samband med förslag om justeringar och rekommendationer för förändring av den regionala utvecklingsstrategin är dialogen särskilt viktig.

Andra analyser och utvärderingar kommer att genomföras av utvecklingen i Västra Götaland. De är viktiga som en grund för en gemensam kunskapsuppbyggnad. Det handlar både specifika analyser och övergripande analyser liknande regionrapporten Vår bästa tid är nu? som togs fram som underlag inför skrivandet av strategin och uppföljaren Var det bättre förr? från 2020. Det handlar även om att följa utvecklingen i jämförelse med omvärlden, till exempel genom EU:s Regional Innovation Scoreboard och EU Regional Competitiveness Index. Västra Götalandsregionens rapporter publiceras på

Tidplan

Den regionala utvecklingsstrategin ska följas upp årligen och utvärderas en gång varje mandatperiod samt i samband med avslut. Västra Götalandsregionen ansvarar för att det sker. Det handlar om att följa upp målet, genomförandet och resultat av de fyra långsiktiga prioriteringarna, de tvärsektoriella kraftsamlingarna samt genomförandet:

- Årligen:
 - Sammanställning och analys av utfall av valda indikatorer där utvecklingen sätts i ett sammanhang.
 - Genomförandet och resultat av de långsiktiga prioriteringarna samt utifrån dess bidrag till målet.
 - Genomförandet och resultat av de tvärsektoriella kraftsamlingarna samt dess bidrag till målet.
- Minst en gång per mandatperiod i samband med översyn av strategin:
 - Utvärdering av genomförandet. De årliga uppföljningarna är här en viktig input.

² BHU består av politiska representanter både från VGR och från kommunerna (fyra ledamöter per kommunalförbund). I BHU sker samrådsdiskussioner för avstämning med kommunerna och beredning inför regionstyrelse och regionfullmäktige.

- Mer djupgående uppföljning av de vägledande principernas påverkan på genomförandet.
- Avslut:
 - Slututvärdering.

Indikatorbilaga

Indikator	Återfinns i Kolada	Metod
Koppling i första hand till <i>Robust och sammanhållet</i>		
Invånare 0–19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)	Ja	SCB
Medellivslängd kvinnor och män, år	Ja	SCB
Elever i år 9 som är behöriga till yrkesprogram, totalt län, andel (%)	Ja	SCB och Skolverket
Invånare 25–64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)	Ja	SCB
Bruttonationalprodukt (BRP), kronor per invånare	Ja	SCB
Invånare 17–24 år som varken arbetar eller studerar, län, andel (%)	Ja	SCB
Långtidsarbetslösa 25–64 år, andel (%) av befolkningen	Ja	Arbetsförmedlingen
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)	Ja	PTS bredbandskartläggning
Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	Ja	SCB
Demografisk försörjningskvot	Ja	SCB
Nyregistrerade företag, antal per 1000 invånare		Bolagsverket och SCB
Lokala arbetsmarknader i Västra Götaland, antal		SCB
Diversifiering i form av antal branschförekomster i en regional ekonomi		rAps-Ris
Konjunkturåterhämtning		SCB regional basfakta
Investeringsvolym i varu- och tjänsteproducerande branscher, kronor per invånare		SCB regionalräkenskaper
Företag och organisationer i VG som upplever att brist på kompetent arbetskraft är ett hinder för att utveckla och expandera verksamheten, andel (%)		Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsprognos
Koppling till i första hand <i>Jämlikt och öppet</i>		
Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%)	Ja	SCB
Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	Ja ³	Hälsa på lika villkor.
Andel av befolkningen 18–84 år som anger dålig eller mycket dålig hälsa, andel (%)		VGR Hälsa på lika villkor
Andel svarande som anser sig nöjd med demokratin i Västra Götaland (mycket nöjd, ganska nöjd), andel (%)		SOM Väst
Arbetskraft som arbetar i ett yrke som motsvarar deras kompetens (matchningsgrad), andel (%)		SCB genom Tillväxtverket
Sysselsättningsgrad andel av den arbetsföra befolkningen som arbetar, andel (%)		SCB
Medborgardelaktighet, antal grupper som nås		SCB
Utbytesstudenter från EU/utanför EU per lärosäte, antal respektive andel (%)		UKÄ
Koppling till i första hand <i>Fossiloberoende och cirkulärt</i>		
Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området, MWh/invånare	Ja	Energimyndigheten och SCB
Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)	ja	Avfall Sverige

³ Kommer hämtas från VGR Hälsa på lika villkor för att möjliggöra en delregional fördelning.

Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv/invånare	ja	SCB
Svarande som anser sig nöjd med möjligheterna till att leva på ett hållbart sätt (mycket nöjd, ganska nöjd), andel (%) svarande		SOM Väst
Industrins miljöskyddsinvesteringar, kronor per invånare		SCB

Bilaga 3. Så tog vi fram strategin – utgångspunkter, process och vägval

Remissversion regional utvecklingsstrategi 2021–2030

Så tog vi fram strategin – utgångspunkter, process och vägval

I denna bilaga beskriver vi ramverk och utgångspunkter för den regionala utvecklingsstrategin, vad en regional utvecklingsstrategi är och vilken roll den har. Här beskriver vi även processen från 2018 fram till att förslaget på strategi skickas ut på remiss i april 2020 – hur delaktigheten sett ut hittills och några av de vägval som gjorts. En viktig del av processen är att strategin skickas ut på en bred remiss, och parallellt med remissen fortsätter samtalen 2020 om hur strategin ska genomföras.

Strategiförslaget tar upp vikten av ett robust samhälle med hög gemensam beredskap för oförutsedda händelser. Förslaget föreslår bland annat utökad risk- och omvärldsanalys för att stärka vår gemensamma förmåga att hantera både kända och okända risker och möjligheter i genomförandet av strategin. Förslaget på strategi togs fram under 2019, det vill säga innan covid-19 och de allvarliga effekter som spridningen medför. Det är en utveckling som visar hur viktigt det är att vi arbetar med risk- och omvärldsanalys och är förberedda på olika framtida scenarier.

Bilagan är ett stöd för att förstå strategins logik, innehåll och form samt den process och de inspel som lett fram till remissversionen. Bilagan utgör ett viktigt underlag för att bevara den kunskap och de lärdomar som gjorts längs vägen.

Målet är att strategin ska tas fram med stor delaktighet och transparens. Därför presenteras dokumentation kontinuerligt via webben, www.vgregion.se/samtalvg2030. Där finns information om genomförda dialogtillfällen, sammanställningar av inspel längs vägen och aktuella analysunderlag.

Utgångspunkter för framtagandet – ramverk och erfarenheter

Några utgångspunkter har varit vägledande när strategin har tagits fram. Utgångspunkterna baseras på lagar och förordningar för det regionala utvecklingsarbetet, lärdomar från föregående strategi och ett mångårigt regionalt utvecklingsarbete samt internationella och nationella styrdokument som påverkar strategins utformning.

Den regionala utvecklingsstrategin beslutas av regionfullmäktige, och den styr, tillsammans med regionfullmäktiges budget, Västra Götalandsregionens (VGR:s) satsningar på regional utveckling. Strategin ska vägleda kommuner, kommunalförbund, näringsliv, akademi och institut, det civila samhället samt länsstyrelse och andra statliga myndigheter i arbetet med regional utveckling.

Utgångspunkter när strategin tagits fram

Följande utgångspunkter har varit vägledande i vårt arbete med att ta fram strategin:

- Strategin pekar ut övergripande mål för Västra Götalands utveckling samt en handfull gemensamma prioriteringar.

Strategin gäller 2021–2030, men ses över en gång per mandatperiod.

- Strategidokumentet är mer kortfattat och inte lika detaljerat som den förra regionala utvecklingsstrategin Västra Götaland 2020 (VG2020).
- Agenda 2030 fungerar som ramverk för strategin.
- Strategin ska leda till ett konkret och kraftfullt gemensamt genomförande.

Lag och förordning

Enligt lagen om ett regionalt utvecklingsansvar (2010:630) och förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583) ska en regional utvecklingsstrategi tas fram för länets utveckling tillsammans med kommuner, länsstyrelse, berörda statliga myndigheter, organisationer och näringsliv. Västra Götalandsregionen har ansvaret för att i samverkan utarbeta och fastställa strategin samt för att samordna insatser för dess genomförande.

Enligt förordningen ska strategin:

- vara samlande och sektorsövergripande
- bygga på analys av förutsättningarna för hållbar tillväxt i länet
- innehålla mål och långsiktiga prioriteringar för länets utveckling
- bidra till sektorsövergripande samverkan mellan länen och mellan aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå
- ligga till grund för strukturfondsprogrammets mål inom tillväxt och sysselsättning och territoriellt samarbete.

Det är upp till varje region att bestämma för vilken tidsperiod som strategin ska gälla; förordningen reglerar dock att den ska ses över en gång varje mandatperiod.

Erfarenheter från mångårigt regionalt utvecklingsarbete

Västra Götalandsregionen bildades på försök 1999 och organisationen permanentades 2011. Därmed finns i dagsläget sammantaget 20 års erfarenhet av att driva regionalt utvecklingsarbete i samverkan i Västra Götaland. De förtroendevalda på regional nivå har genom åren haft höga ambitioner för det regionala utvecklingsarbetet och Västra Götalandsregionen avsätter i en nationell jämförelse en stor andel egna resurser. Det har varit viktigt att bygga vidare på denna grund i den nya strategin.

Lärdomar från föregående strategi

Halvtidsutvärderingen av den nuvarande regionala utvecklingsstrategin VG2020 gav värdefulla lärdomar som använts när förslaget till ny strategi tagits fram. VG2020 hade ett brett engagemang när det togs fram, men det har delvis tappats längs vägen. För att en strategi ska vara relevant för kommuner och andra aktörer krävs nära dialog och god förankring hela vägen – både när strategin tas fram och när den genomförs.

VG2020 har ett brett innehåll, vilket har fördelar. Men det innebär samtidigt en utmaning i att peka ut vad som är prioriterat, och en lärdom från utvärderingen av VG2020 är att begränsa antalet prioriteringar i strategin för att möjliggöra större genomslag för de gemensamma satsningarna inom ramen för strategin.

Nationella och internationella styrdokument – Agenda 2030 som ramverk

Nuvarande nationella strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft gäller till och med 2020. Det är i skrivande stund inte klart hur efterföljande strategi kommer se ut. När vi tagit fram förslaget till regional utvecklingsstrategi har vi därför lutat oss på nuvarande nationella strategi. Riksdagen har dock nyligen beslutat om ett nytt mål för den regionala tillväxtpolitiken:

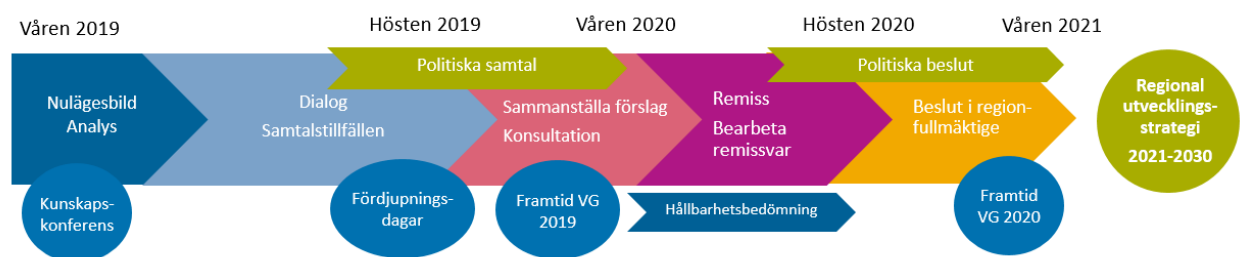
”Utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet”.

Den internationella strategi som gett den främsta vägledning för mål och insatser i den regionala utvecklingsstrategin är FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling – Agenda 2030.

Hållbarhetsmålen ska även integreras i allt policyarbete framåt inom ramen för den europeiska sammanhållningspolitiken, där EU:s tillväxtstrategi Den europeiska gröna given innehåller viktiga prioriteringar i målet att göra EU klimatneutralt till 2050.

Så här har vi tagit fram strategin

Processen att ta fram förslaget till regional utvecklingsstrategi kan delas upp i olika steg, vilka illustreras i figuren nedan tillsammans med de huvudaktiviteter som genomförts. Samtliga steg beskrivs – från analysfas, till dialog och samtalsfas till sammanställning av förslag och konsultation fram till remiss.

Nulägesbild och analys

En kunskapskonferens i januari 2019 som Västra Götalandsregionen bjöd in till fungerade som en kickoff inför att nästa regionala utvecklingsstrategi skulle tas fram. Konferensen utgick från regionrapporten *Vår bästa tid är nu?*, som är en samlad analys av tillståndet och utvecklingen i Västra Götaland. På konferensen deltog representanter från kommuner, högskolor och lärosäten, näringsliv, statliga myndigheter och det civila samhället.

Regionrapporten har varit det huvudsakliga analysunderlaget när vi tagit fram förslaget till strategi, men även andra kunskapsunderlag har använts. Underlagen kan nås via den webbsida www.vgregion.se/samtalvg2030 som skapats om arbetet med strategin samt via VGR:s analysportal.

Regionrapportens resultat presenterades våren 2019 för politiker på regional och delregional nivå för att bidra till ökad kunskap om utvecklingen i Västra Götaland.

Dialog och delaktighet

En viktig utgångspunkt i processen med att ta fram förslaget till strategi har varit att säkerställa en bred delaktighet. Under våren 2019 genomfördes därför en första samtalsfas för att fånga in behov, erfarenheter och kunskap. Cirka 40 samtal och seminarier arrangerades, där totalt drygt 700 personer deltog från kommuner, kommunalförbund, näringsliv, akademi, civila samhället, länsstyrelsen och andra myndigheter samt ett antal andra utvecklingsaktörer. Samtalen fördes till stor del i befintliga samverkansforum och samspelade med andra regionala processer, till exempel strukturbildsarbetet (regional fysisk planering), Kraftsamling fullföljda studier, Klimat 2030 samt framtagandet av en ny kulturstrategi och ett nytt trafikförsörjningsprogram.

Inspelen från samtalen analyserades och en sammanfattning skickades ut till de 700 personer som deltagit. Materialet tillgängliggjordes även för en bredare målgrupp via webben, där det fanns möjlighet att lämna ytterligare reflektioner digitalt. De samlade inspelen bidrog även till upplägget av fortsatta processen.

Hösten 2019 låg fokus på att bearbeta resultaten av vårens alla samtal och på att initiera politiska samtal mellan region och kommuner i de fyra delregionerna. Ett samtalsunderlag togs fram som baserades på dels inspelen från vårens samtal, dels olika analys- och kunskapsunderlag. Vi arrangerade även två tvärssektoriella fördjupningsdagar med syfte att konkretisera områden med behov av kraftsamling. Totalt deltog 200 personer.

I december 2019 arrangerades VGR:s årliga konferens Framtid Västra Götaland. Temat var ledarskap och samverkan i en tid av omställning och konferensen var en del i framtagandet av förslaget till regional utvecklingsstrategi. Föredrag och workshops speglade många av de frågor och behov som lyfts i dialogerna 2019 om hur man kan skapa ett ännu mer kraftfullt gemensamt regionalt utvecklingsarbete för ett hållbart Västra Götaland. Över 500 personer deltog. Deltagarna fick även möjlighet att göra medskick om vad de ansåg var viktigast för starkare samverkan och ledarskap, framgångsfaktorer för ökad omställningstakt och övriga medskick till strategins genomförande.

Under hela 2019 var det också möjligt att lämna inspel till strategiarbetet digitalt via webben.

Politisk beredning inom Västra Götalandsregionen

Strategin ska beslutas av regionfullmäktige och arbetet bereds via beredningen för hållbar utveckling (BHU). BHU består av politiska representanter både från VGR och från kommunerna (fyra ledamöter per kommunalförbund). I BHU sker en strategisk bearbetning av den regionala utvecklingsstrategin genom både avstämning med kommunerna och beredning inför regionstyrelsen och regionfullmäktige.

Regionfullmäktige hade i oktober 2019 en hearing på temat regional utvecklingsstrategi, där alla åtta partier förberett inspel om vilka frågor de ser som viktigast för Västra Götalands utveckling till 2030.

Regionutvecklingsnämnden är ansvarig för att den regionala utvecklingsstrategin tas fram och att det sker enligt förordningen. Övriga nämnder och beredningar inom regional utveckling samt nämnder och styrelser inom hälso- och sjukvården har löpande fått information om arbetet och getts möjlighet att bidra i processen.

Sammanställning av strategiförslag och konsultation

Förslaget till strategi är sammanställt av tjänstepersoner inom Västra Götalandsregionen. Det baseras på analysunderlag samt de inspel och dialoger som skett 2019. Under skrivfasen har vi konsulterat nyckelaktörer för att säkerställa att innehållet är relevant och att det speglar de inspel som olika aktörer lämnat. Regelbundna politiska avstämningar har även gjorts med regionutvecklingsnämnden och beredningen för hållbar utveckling.

Remiss

Remisstiden för förslaget till regional utvecklingsstrategi löper från april till den 13 augusti 2020. Bland de över 150 organisationer som får möjlighet att svara på remissen finns alla länets 49 kommuner, kommunalförbunden, näringslivets organisationer, representanter för det civila samhället, universitet, högskolor och institut, myndigheter och övriga organisationer som har viktiga roller i det gemensamma regionala utvecklingsarbetet. Strategin går även ut på remiss till nämnder och styrelser inom Västra Götalandsregionen.

Hållbarhetsbedömning av strategiförslaget

Den regionala utvecklingsstrategin bidrar till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling, och en fördjupad hållbarhetsbedömning kommer att göras under 2020, för att tydliggöra hur strategin ska bidra till Agenda 2030. Resultatet av hållbarhetsbedömningen kommer vara ett underlag tillsammans med inkomna remissvar inför beslutet om den slutliga strategin.

Så här har olika aktörgrupper deltagit i arbetet

Nedan beskriver vi hur olika aktörgrupperna deltagit i framtagandet, uppdelat på kommunerna, näringslivet, civila samhället och myndigheter. Här beskrivs även den think tank (tankesmedja) som stöttat under processen.

Kommuner

En nära dialog och ett samarbete mellan VGR och kommunerna är en viktig framgångsfaktor för ett kraftfullt regionalt utvecklingsarbete i hela länet – inte minst i ett så stort län som Västra Götaland. Under 2018 genomfördes flera samtal om hur samverkan kan stärkas mellan kommuner och VGR samt om hur lärdomarna från halvtidsutvärderingen av VG2020 ska tas omhand. När arbetet med att ta fram förslaget till ny strategi inleddes 2019 samlade kommunalförbunden tidigt kommuncheferna i de fyra delregionerna för samtal med VGR om mål och långsiktiga prioriteringar för Västra Götalands utveckling till 2030.

Hösten 2019 vidtog politiska samtal mellan kommuner och VGR genom samtal mellan regionutvecklingsnämnden och kommunalförbunden samt Business Region Göteborgs styrelser. Beredningen för hållbar utveckling (BHU) bjöd in till en kunskapsdag om den regionala utvecklingsstrategin och den regionala samverkan, och strategin har varit en återkommande punkt på BHU:s möten sedan hösten 2018.

Näringsliv

Tre seminarier anordnades i maj–juni 2019, för näringslivet och de aktörer som arbetar med näringslivs- och innovationsfrågor. Temat var innovation och konkurrenskraft med fokus på vad som krävs för en långsiktigt hållbar utveckling i Västra Götaland till 2030.

Regionutvecklingsnämndens presidium bjöd dessutom in ett antal västsvenska företag till ett dialogmöte i början av hösten 2019.

Civila samhället

Det civila samhällets representanter har en viktig roll i omställningen till ett hållbart Västra Götaland. Det civila samhällets deltagande har bland annat skett via Västra Götalandsregionens samråd; Sociala ekonomins råd (SER) och de fem samråden för nationella minoriteter, funktionsnedsättning, hbtq, mänskliga rättigheter och barnrätt. Utöver samråden har nyckelorganisationer som representerar civila samhället bjudits in till samtalstillfällen och fördjupningsdagar.

Myndigheter

Den regionala utvecklingsstrategin är en gemensam prioritering för samverkansfrågor mellan Länsstyrelsen i Västra Götalands län och VGR. Kontinuerlig dialog och samverkan har skett på länslednings- och tjänstepersonsnivå under hela processen. Länsstyrelsen har även ett ansvar att säkerställa andra statliga myndigheters deltagande, och den regionala utvecklingsstrategin har diskuterats när länsstyrelsen bjudit in myndigheter i länet till gemensamma möten.

Think tank

En extern think tank (tankesmedja) har stöttat i arbetet med att ta fram strategin. Den bildades för att utmana perspektiv och bidra i arbetet med att identifiera områden av stor betydelse för Västra Götaland. Syftet har varit att se möjliga risker och outnyttjade synergier som bidrar till att strategin blir både aktuell och relevant. Think tanken har arbetat självständigt och neutralt, och dess medlemmar har fått uppdraget att agera fristående från sina organisationer.

Vägval fram till remissversionen

I detta avsnitt beskrivs några av de vägval som gjorts längs vägen fram till att förslaget till strategi skickas ut på remiss. Vägvalen motiverar strategins form och innehåll.

Strategin ska ha en utmaningsdriven ansats

En regional utvecklingsstrategi ska bygga på kunskap och analys av förutsättningar och utmaningar för länets utveckling. Det har därför varit viktigt att nå samsyn om vilka huvudsakliga samhällsutmaningar som strategin ska utgå ifrån. Många aktörer som deltagit i arbetet med att ta fram förslaget till strategi ser det som en styrka att våga lyfta det som är svårt. Det har även blivit tydligt att många delar insikten om att olika samhällsutmaningar är ömsesidigt beroende av varandra och därmed måste hanteras parallellt. Utifrån detta har valet gjorts att ha en utmaningsdriven ansats i strategin.

Strategin ska vara en agenda för omställning

De samhällsutmaningar och megatrender som identifierats, tillsammans med behovet av att kunna möta oväntade händelser, gör att det krävs en omställning inom flera utvecklingsområden snarare än anpassningar och justeringar. Därför är den regionala utvecklingsstrategin formulerad som en omställningsagenda. Strategins mål är att göra Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart samhälle. Målet ska dels visa rörelse och riktning, dels signalera att regionens långsiktiga konkurrenskraft och attraktivitet påverkas av Västra Götalands kapacitet att ställa om till ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbart samhälle.

Strategin ska innehålla ett antal gemensamma prioriteringar

En av utgångspunkterna när förslaget till strategi tagits fram var att peka ut en handfull gemensamma prioriteringar. Halvtidsutvärderingen av strategin VG2020 visade att dess bredd gjorde det svårt att se vad som var prioriterat. Förslaget till kommande strategi har därmed prioriterat några områden där förändringstakten behöver accelerera och där det samtidigt krävs samverkan för att åstadkomma förändringen. Att göra denna prioritering, det vill säga att välja och välja bort, har varit ett av de svåraste momenten i arbetet.

Strategins prioriteringar utgörs av fyra långsiktiga prioriteringar till 2030 och fyra tvärsektoriella kraftsamlingar som ses över en gång varje mandatperiod.

Prioriteringarna har valts utifrån följande kriterier:

- De utgår från identifierade samhällsutmaningar och är utmaningsdrivna.
- De är strategiskt viktiga frågor på regional nivå och för Västra Götalands utveckling.
- De kännetecknas av att en aktör ensam inte kan lösa prioriteringen – de kräver samverkan mellan flera olika aktörer.
- De kännetecknas av långsiktighet och ett behov av strukturella förändringar i form av systemomställning och förmåga att agera tillsammans, mer kraftfullt och på nya sätt.

Strategin ska även ta upp hur – inte bara vad

Huvudfrågeställningen i dialogerna 2019 har handlat om **vad** det är viktigast att gemensamt prioritera och kraftsamla kring fram till 2030. Under hela processen har dock behovet av att diskutera och utveckla frågan om **hur** det ska ske blivit tydligt, det vill säga vilka arbetsätt och verktyg som kan stötta ett kraftfullt genomförande över sektorsgränser. Det handlar också om hur de tre hållbarhetsdimensionerna integreras i genomförandet. Inspelen har bland annat resulterat i att strategiförslaget innehåller tvärsektoriella kraftsamlingar och vägledande principer för det gemensamma genomförandet.

Strategin ska ta tillvara olika platsers förutsättningar

Västra Götaland är en stor region med ojämn geografi där olika delar och platser har olika förutsättningar, möjligheter och behov av utveckling. Att strategin ska utgå från olika platsers förutsättningar och möjligheter har lyfts som viktigt i många av aktörssamtalen. Därför föreslås en av de fem vägledande principerna för strategins genomförande handla om just detta.

Daniels Per-Erik RK STAB

Från: Stefan Westling Didrik <stefan.westling.didrik@vgregion.se> för Regionstyrelsen <regionstyrelsen@vgregion.se>

Skickat: den 6 april 2020 12:01

Till: postmottak@byr.oslo.kommune.no; kansli@fyrbodal.se; info@skaraborg.se; info@borasregionen.se; diarium@goteborgsregionen.se; info@businessregion.se; sara.wallin@almi.se; vgl@foretagarna.se; info@vastsvenskahanhandelskammaren.se; goteborg@coompanion.se; fyrbodal@coompanion.se; skaraborg@coompanion.se; sjuharad@coompanion.se; karolina.sahlstrom@scienceparkskovde.se; martin.wanblom@innovatum.se; mats.bergh@johannebergsciencepark.com; tord.hermansson@lindholmen.se; charlotta.gummesson@sahlgrenskasciencepark.se; erik.bresky@scienceparkboras.se; goteborg@drivhuset.se; goteborg@drivhuset.se; hv@drivhuset.se; boras@drivhuset.se; goteborg@ungforetagsamhet.se; fyrbodal@ungforetagsamhet.se; alvsborg@ungforetagsamhet.se; skaraborg@ungforetagsamhet.se; johanna.csvastsverige.se; info@universeum.se; info@navet.com; info@molekylverkstan.se; balthazar@skovde.se; info@dalenium.com; registrator@chalmers.se; registrator@gu.se; registrator@his.se; registrator@hb.se; registrator@hv.se; margareta.stigson@slu.se; registrator@myh.se; info@ri.se; vastragotaland@lansstyrelsen.se; jordbruksverket@jordbruksverket.se; registrator@energimyndigheten.se; registraturen@boverket.se; tillvaxtverket@tillvaxtverket.se; vinnova@vinnova.se; esf@esf.se; trafikverket@trafikverket.se; registrator@arbetsformedlingen.se; registrator@raa.se; info@jamy.se; havochvatten@havochvatten.se; skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se; lo-vastsverige@lo.se; Jonas Ericsson; skaraborg.vast@unionen.se; goteborg@unionen.se; sjuhall@unionen.se; Branka Djukanovic Svensson; rudolf.antoni@svensktnaringsliv.se; vastragotaland@lrf.se; info@skr.se; diariet@regionvarmland.se; REGION HALLAND officiell e-post; regionen@rjl.se; regionen@regionorebrolan.se; regionstockholm@sll.se; region@skane.se; vastragotaland@lrf.se; info@kungsbacka.se; vastra@hushallningsallskapet.se; inger@lomudden.se; helena.dahlstrom@coompanion.se; m.bjalkemo@telia.com; goteborgsregionen@helasverige.se; vastragotaland@rfsisu.se; magnus.pettersson@vgidrott.se; info@vgb.nu; lotta.forslind@coompanion.se; janne@hemgarden.nu; kristina.berneholm@coompanion.se; espigadario@gmail.com; info@skoopigr.se; Emma Broberg; elsie.hellstrom@svinesundskommitten.com; kontakt@edcs.se; kommun@ale.se; Alingsås kommun; kommun@bengtsfors.se; kommunen@bollebygd.se; boras.stad@boras.se; kommun@dalsed.se; kommun@essunga.se; kommunen@falkoping.se; kommun@fargelanda.se; kommun@grastorp.se; info@gullspang.se; goteborg@goteborg.se; gotene.kommun@gotene.se; Herrljunga Kommun; kommunen@hjo.se; kommun@harryda.se; kommun@karlsborg.se; kommun@kungalv.se; kommun@lerum.se; kommun@lidkoping.se; kommun@lillaedet.se; registrator@lysekil.se; info@mariestad.se; markskommun@mark.se; kommunen@mellerud.se; kommun@munkedal.se; stad@molndal.se; kommun@orust.se; kundcenter@partille.se; skara.kommun@skara.se; skovdekommun@skovde.se; info@sotenas.se; kommun@stenungsund.se; kommun@stromstad.se; kommun@svenljunga.se; kommun@tanum.se; kommun@tibro.se; tidaholms.kommun@tidaholm.se; kommun@tjorn.se; kommun@tranemo.se; trollhattans.stad@trollhattan.se; kommunen@toreboda.se; kommunen@uddevalla.se; kommun@ulricehamn.se; vara.kommun@vara.se; kommunen@vargarda.se; kommun@vanersborg.se; kommun@amal.se; kommun@ockero.se

Ämne:
Bifogade filer:

Remiss: Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030
Missiv extern - Rusremiss.pdf

Hej,
Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030 går nu ut på remiss. Er organisation bjuds in att ge ert svar på remissversionen av strategin. Remissperioden pågår mellan 6 april och 30 september. Bifogat finns missiv med frågeställningar och sändlista. Ni hittar remisshandlingarna och mer information om remissförfarandet på www.vgregion.se/rus-remiss

Har ni frågor om remissen eller remissförfarandet är ni välkomna att kontakta Maria Jakobsson, processledare regional utvecklingsstrategi, maria.v.jakobsson@vgregion.se.

Vi ser fram emot era svar.